

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Fenomén tetování – tetování jako umění, vývoj a pojetí v různých kulturách a subkulturách

Bakalářská práce

Autor:	Sofie Glozová
Studijní program:	B7507 – Specializace v pedagogice
Studijní obor:	ČJB-VVB Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání, Výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání
Vedoucí závěrečné práce práce:	MgA. et Mgr. Petra Filipová, Ph.D.
Oponent závěrečné práce:	PhDr. Přikrylová Katarína, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Sofie Glózová

Studium: P17P0454

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání, Výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání

Název bakalářské práce: **Fenomén tetování - tetování jako umění, vývoj a pojetí v různých kulturách a subkulturách**

Název bakalářské práce AJ: Phenomenon of tattooing - tattoo as an art, evolution and concept in different cultures and subcultures

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Obsahem práce bude zkoumání fenoménu tetování jakožto jednoho ze stylů vizuálního umění. Bude na něj nahlíženo z pohledu vývoje historického, jeho pojetí v různých kulturách, subkulturách nebo etnikách (např. tetování domorodých kmenů, vězeňské tetování) a také z hlediska, jak společnost tetování vnímá a jak se její pohled v průběhu let mění. Dále se práce bude zabývat různými styly a technikami tetování. Praktickým výstupem bude soubor ukázek prací, které autorka vytvořila.

RYCHLÍK, Martin. Dějiny tetování. Praha: Mladá fronta, 2014, 228 s. ISBN 978-80-204-3286-5.
FERGUSON, Henry a Lynn PROCTER. Umění tetování. Praha: Rebo, c1998, 128 s. ISBN 80-7234-028-X. FIKSA, Radomír. Tetování. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, 2005, 144 s. RYCHLÍK, Martin. Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, 350 s. Dějiny odívání. ISBN 80-7106-780-6. HEMINGSON, Vince a Jan PAVEL. Tetování: katalog motivů : základní příručka body-artu. Přeložil Patricie FRECEROVÁ. Praha: Slovart, 2010, 224 s. ISBN 978-80-7391-403-5. NOVÁČEK, O. Tetování a tetovaní. Brno: Moravské nakladatelství, 1937, 61 s.
VEGRICHOVÁ, Barbora. Symbolika kriminálního tetování. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, 201 s. ISBN 978-80-7380-579-1. ROBLEY, Horatio Gordon. Tetování mezi Maori. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, 2008, 168 s. ISBN 978-80-903957-1-8.

Garantující pracoviště: Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. et MgA. Petra Filipová, Ph.D.

Oponent: PhDr. Katarína Přikrylová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 20.12.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu. Rovněž prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/ 2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, disertačními a habilitačními pracemi na UHK).

V Hradci Králové dne Sofie Glozová _____

Anotace

GLOZOVÁ, Sofie. *Fenomén tetování - tetování jako umění, vývoj a pojetí v různých kulturách a subkulturách*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2021. 79 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá tetováním. Teoretická část práce popisuje historický vývoj fenoménu tetování od jeho počátků až po dnešní dobu. Zabývá se také etnografickým tetováním a tetováním různých subkultur. Věnuje se tetovacím technikám a stylům. Dále popisuje funkce tetování a jejich vývoj v závislosti na společenských uskupeních či době. Praktická část se věnuje výzkumu současného názoru na tetování v ČR. Praktickým výstupem je realizace portfolia 20 autorských návrhů tetování.

Klíčová slova: tetování, tatér, motiv, symbol, ornament, skarifikace.

Annotation

GLOZOVÁ, Sofie. *Phenomenon of tattooing - tattoo as an art, evolution and concept in different cultures and subcultures*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2021. 79 pp. Bachelor Degree Thesis.

The bachelor thesis deals with tattooing. The theoretical part describes the historical development of the phenomenon of tattooing from its beginnings to the present time. It also deals with ethnographic tattooing and tattooing among different subcultures. The thesis focuses on tattoo techniques and styles. It also describes the functions of tattooing and its development depending on social groups or time. The practical part is devoted to the research of the current opinion on tattoos in the Czech Republic. The practical output is a realization of a portfolio of 20 author's tattoo designs.

Keywords: tattoo, tattoo artist, motive, symbol, ornament, scarification.

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat MgA. et Mgr. Petře Filipové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce. Dále děkuji všem, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, a tatérům, kteří mi poskytli rozhovory.

Obsah

Úvod	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Historie.....	10
1.1 První nálezy tetování	11
1.2 Počátky tetování v Evropě.....	13
1.3 Křesťanství a úpadek tetování v Evropě.....	14
1.4 Návrat tetování do Evropy.....	15
1.5 Vzestup tetování od 19. století	16
2 Etnografické tetování ve světě.....	18
2.1 Tetování v Polynésii	19
2.1.1 Maorské tetování.....	20
3 Tetování subkultur	22
3.1 Námořníci	23
3.2 Lidé od cirkusu	24
3.3 Kriminální tetování.....	24
3.3.1 Tetování v ruských věznicích	25
3.3.2 Asijské kriminální tetování.....	26
3.4 Subkultury 20. a 21. století.....	27
3.5 Tetování lidé jako samostatná subkultura	27
4 Funkce tetování	28
5 Techniky tetování.....	29
5.1 Původní techniky tetování	29
5.2 Tetovací strojek	31
5.3 Handpoke – ruční tetování.....	32
6 Tetovací styly.....	32
6.1 Styly vycházející z tradičního tetování.....	33
6.2 Ostatní novodobé styly	35
7 Tetování jako umění	38
PRAKTICKÁ ČÁST	40
1 Terénní výzkum	40
1.1 Výzkumný záměr.....	40
1.2 Hypotézy.....	40
1.3 Metodologie výzkumu	41
1.3.1 Dotazník.....	41
1.3.2 Interview	42
1.4 Vyhodnocení dotazníkového šetření	43

1.4.1	Shrnutí dotazníkového šetření a vyhodnocení hypotéz	56
1.5	Rozhovory s tatéry	58
1.5.1	Shrnutí rozhovorů	60
2	Autorský projekt	61
2.1	Proces tvorby návrhů	61
2.2	Popis návrhů	63
	Závěr	64
	Seznam literatury	65
	Internetové zdroje	65
	Seznam zobrazení	67
	Přílohy	68
	Příloha A – portfolio autorských návrhů	1

Úvod

Termín tetování označuje způsob zdobení lidského těla, který je prováděn vpravováním pigmentu pod povrch kůže pomocí jehly, tetovacího strojku či jiného nástroje, čímž na kůži vzniká trvalá kresba. Je to jev velice atraktivní, protože člověku umožňuje upravit svůj vzhled podle vlastních představ. Tetování vzbuzuje obdiv a fascinaci, ale na druhé straně také odpor a dojem něčeho nedůstojného. Fenomén tetování prošel značnou revolucí. Původně jde o prastarou formu umělecké úpravy lidského těla, jejíž kořeny sahají až do pravěku. Tato modifikace od nepaměti byla a v mnohých případech stále je součástí různých kultur napříč celým světem. Je zřejmé, že se metody či vizuální podoba tetování mezi kulturami či dobou liší. Napříč kulturami plní funkci rituální, náboženskou nebo léčebnou, může být znakem společenského statusu či označením příslušníků dané společenské skupiny, zastává funkci talismanů, může být znakem dospělosti či symbolem vyznamenání. Stejně tak může na druhou stranu být stigmatem otroků a zločinců nebo být součástí trestu. Tetování mimo to plní funkci estetickou za účelem zdobení lidského těla a především v dnešní době může být jeho význam velice subjektivní. Ať už je účel tetování jakýkoliv, lze jej považovat za druh umění, ve kterém se mísí tradice a individualita. Je to způsob, jak vyjádřit, že je jedinec unikátem.

Teoretická část bakalářské práce se v první části zabývá historií tetování a jeho vývojem od počátků až do dnešní doby. Druhá část se věnuje tetování etnografickému, přičemž je pozornost zaměřena především na tetování v Polynésii. Třetí část práce se zabývá tetováním v rámci různých subkultur. Ve čtvrté části budou popsány funkce tetování. Část pátá se věnuje tetovacím technikám, a to původním i novodobým. Šestá část popisuje tetovací styly – nejprve ty, které vycházejí z tradičního tetování, a dále vybrané novodobé styly. Poslední sedmá část se věnuje vztahu tetování a umění.

Praktická část bakalářské práce se v první části věnuje výzkumu. Výzkum se zabývá především tím, jaký je pohled soudobé české společnosti na tetování. Zkoumá to, jaká je motivace lidí k pořízení si tetování, jaké jsou nejoblíbenější tetovací styly, motivy apod. Druhou částí je realizace portfolia autorských návrhů tetování.

Účelem práce je popsat existenci tetování od jeho počátků až po současnou dobu, objasnit důvody jeho vzniku a fungování v různých společnostech, charakterizovat novodobé

i původní tatérské techniky a styly, a nakonec zmapovat názory současné české společnosti na tento fenomén.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Historie

Pojem tetování se do světových jazyků dostal z Polynésie díky britskému mořeplavci Jamesu Cookovi, který jej roku 1769 poprvé zaznamenal. Za původní pojmy lze považovat tahitské *tatau*, které má význam „označovat“; samojské *tautau*, které znamená „kreslit“ nebo malajské *tatu*, jež se překládá jako „rána“.¹

Tetování prošlo dlouhým vývojem. Jeho dějiny jsou souborem významů, technik a především různého způsobu interpretace. Tetování je druhem bodyartu, který je rozšířený napříč celým světem – svá těla upravují téměř všechny známé kultury v různých historických obdobích. Stejně jako si lidé od nepaměti zdobili vlasy nebo nehty, ale také si například obřadně trhali zuby, jizvili těla a prováděli obřízku, z podobných principů vykonávali i zdobení své kůže pomocí trvalé pigmentace. Můžeme tedy říct, že jde o formu základní lidské potřeby zdobit a upravovat svá těla – jde o způsob, jak odlišit člověka od zvířat.² Po celém světě existuje mnoho rozličných technik a stylů, které dokazují, jak lidé dosahují vyjádření této potřeby.

Pokud však chceme dokázat, jak je samotný fenomén tetování starý, jde o nelehce identifikovatelný problém. Lze předpokládat, že se jedná o jev starý jako lidstvo samotné. Stejně jako pravěké civilizace celého světa prováděly umělecké počiny pomocí rytin nebo nástěnných maleb, můžeme si domyslet, že obdobným způsobem mohly zdobit i svá těla. Tuto myšlenku mohou podporovat nálezy pravěkých sošek, jejichž zdobení může odkazovat na tetování či podobnou trvalou úpravu těla. Jako příklad lze uvést figurku zvanou Venuše z Hohle Fels (Švábská Venuše), nález datovaný přibližně z doby 35000 let př. n. l. Soška je zdobena vyrytými lineárními motivy, které mohou značit reálné tetování. Stejně tak byly zdobené i jiné podobné sochy a fetiše z různých částí Evropy (dnešní Portugalsko, Rumunsko nebo Skandinávie) nebo malby postav, které na svých tělech mají znázorněny podobné úpravy – například podobizny na kamenných destičkách nalezených v jeskyni La Marche, jejichž

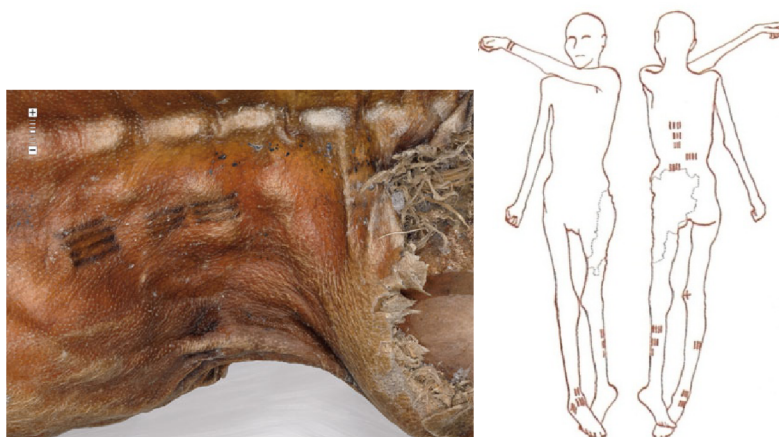
¹ RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 18.

² Tamtéž, s. 22.

stáří je odhadované na 15000 let. Podobně mohou být důkazem šídlovité nástroje nalezené v hrobech z doby bronzové v severní Evropě. Je možné, že tyto jehlice byly tetovacím náčiním, avšak jejich původní využití není známo.³ Jde ale pouze o odhady, zda se skutečně jedná o tetování, protože stejně tak mohou tyto odkazy značit pouze dočasné zdobení těla. Problémem je však pochopitelně fakt, že mrtvé tělo rychle podléhá zkáze, tudíž neexistuje mnoho přímých důkazů pro podpoření takových domněnek.

1.1 První nálezy tetování

Doposud nejstarší doklad tetování se pojí s nálezem zmrzlého těla muže, který je znám pod jménem Ötzi. Byl objeven turisty roku 1991 v Alpách. Šlo o muže z období rané doby bronzové, jenž žil pravděpodobně v období mezi roky 3400 až 3100 př. n. l. Protože bylo jeho tělo bezprostředně po smrti pokryto sněhem a ledem, bylo dokonale mumifikováno a uchovalo se po tisíciletí. Kromě významných nálezů jeho ošacení a nástrojů, které zprostředkují detailní informace o způsobu života v jeho době, bylo na jeho těle nalezeno asi 57 tetování.⁴ Jednalo se o jednoduché lineární tvary, které byly rozmístěny především v okolí kloubů, které, jak výzkumy ukázaly, byly poškozeny artritidou. Z toho vyplývá, že tato tetování pravděpodobně plnila léčebné účely. Ačkoliv je Ötzi jediným takto uchovaným člověkem rané doby bronzové, lze předpokládat, že tetování bylo v této době běžnou praktikou léčby různých onemocnění – šlo tedy o jakousi formu prehistorické akupunktury.⁵

Obrázek č.1: Tetování muže z doby bronzové; obrázek č. 2: Umístění jeho tetování

³ Tamtéž, s. 30-32.

⁴ Ötzi - muž z ledovce. *Südtirol* [online]. [cit. 2021-01-15]. Dostupné z: <https://www.suedtirol.info/cs/toto-je-jizni-tyrolsko/lide/osobnosti-a-charaktery/otzi---muz-z-ledovce>.

⁵ FERGUSON, Henry a Lynn PROCTER. *Umění tetování*. Praha: Rebo, c1998, s. 10.

Další nejstarší důkazy o tetování odkazují na starověký Egypt, jsou staré okolo čtyř tisíc let a pojí se s mumifikovanými těly – především s těly žen. Je nutné podotknout, že se jedná o nálezy poměrně nové, ačkoliv mumie samotné byly objeveny o mnoho let dříve. Za nalezení tetování v tomto případě vděčí využití infračerveného světla. Obtíž byla v tom, že mumifikované tělo přirozeně ztmavne v důsledku použití mumifikačních pryskyřic a naopak tetování vlivem času splyne s barvou kůže. Za pomoci infračerveného světla však byla později na mnohých mumifikovaných tělech nalezena řada vytetovaných motivů. Šlo především o symbolické motivy s náboženským kontextem typické pro staroegyptskou civilizaci, jako například Horovo oko (tzv. vedžhat; symbol uzdravení, síly a dokonalosti; ochranné znamení proti zlu⁶), skarabeus (tzv. Cheprer; symbol reinkarnace⁷) nebo lotosový květ (vznik života, plodnost a vzkříšení po smrti⁸), ale také o vytetované prsteny, náramky a náhrdelníky. Rozšíření a motivy nalezených tetování v tomto případě ukazují, že tetování sloužila hlavně pro náboženské a rituální účely a sehrávají významnou roli v utváření identity jedinců a dávala jim pocit bližšího propojení se s božstvy.⁹ Kromě těchto přímých důkazů můžeme spatřovat náznaky tetování i na nalezených soškách a nástěnných malbách z období kolem roku 1200 př. n. l. Dalším velkým důkazem tetování této doby je nález sady tetovacího náčiní z roku 1450 př. n. l z oblasti města Gurob.¹⁰

Dalším příkladem důkazu velmi starého tetování je nález těl skytských kočovných bojovníků v pohoří východního Altaje na hranicích dnešního Ruska a Mongolska. Tento objev se pojí s nálezem pazyryckých hrobek z doby 400 let př. n. l. Mnoho těl bylo hojně zdobeno poměrně detailním tetováním. Nejznámější z nich je z hlediska tetování muž zvaný „kniže z Pazyryku“. Na jeho těle můžeme vidět pravděpodobně nejkrásnější důkaz starodávného tetování, který byl doposud objeven. Tělo muže, zejména jeho paže a nohy, bylo pokryto velmi detailně propracovaným tetováním. Šlo o motivy z živočišné říše, například ptáky, hady, ryby a kopytníky, ale také o bájně bytosti - gryfy. O významu těchto tetování neexistují žádné písemné prameny, avšak lze se domnívat, že tato tetování sloužila jako magická ochrana - mohla symbolicky dodávat sílu vyobrazených zvířat a bytostí, ale

⁶ GIBSON, Clare. *Symbols a jejich významy: Klíč k výkladu motivů a znaků v umění*. Praha: Slovart, 2010, s. 59.

⁷ Tamtéž, s. 57.

⁸ Tamtéž, s. 61.

⁹ KRUPKA, Jaroslav. *Egyptské mumie na sobě měly skrytá tetování. Objev mění pohled na starověk*. *Deník.cz* [online]. 6. 12. 2019 [cit. 2021-01-15]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/veda-a-technika/egypt-starovek-mumie-faraon-hrobka-archeologie-objev-gebelein-deir-el-medina.html>.

¹⁰ KARLÍK, Tomáš. *Tetovat se nechal ledový muž i slavní králové. V čem je ta magie?* *National Geographic* [online]. 16. 3. 2020 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://www.national-geographic.cz/clanky/tetovat-se-nechal-ledovy-muz-i-slavni-kralove-v-cem-je-ta-magie.html>.

mohla být rovněž znakem bohatství, moci nebo hierarchického postavení. Kromě figurálních motivů se v okolí páteře „knížete z Pazyryku“ nacházela vytečkovaná linie, která pravděpodobně sloužila, podobně jako u Ötziho, k léčebným akupunkturním rituálům.¹¹

Obrázek č. 3: Tetování muže z Pazyryku

Je obtížné dát dohromady ucelený obraz o tetování z daleké minulosti. Neexistuje mnoho písemných svědectví, a pokud mluvíme o tetování vyobrazeném ve výtvarném umění, jedná se pouze o spekulace, zda šlo skutečně o reálná tetování, nebo jen o dočasnou malbu na tělech, či dokonce jen o dekoraci zobrazených figur. Jsme proto odkázáni především na objevy zachovalých těl. Výše zmíněné doklady prvních nálezů pravěkého a starověkého tetování však dokazují, že se jedná o jev opravdu starý. Ukazují, že se jednalo o jev víceméně samostatně se vyvíjející mezi odlišnými kulturami z různých kontinentů (Evropa, Afrika, Asie) a jev, který zastupoval různé funkce – od léčebné přes náboženskou po ochrannou.

1.2 Počátky tetování v Evropě

Čím více se evropské kultury stávaly civilizovanějšími, tím více bylo tetování považováno za barbarský čin a symbol společenských vyhnanců. Souviselo to pravděpodobně s tím, že bylo tetování spojováno s kočovnými kmeny, které se tetovaly často, většinou za účelem rodového a klanového značení.

Tetování se pravděpodobně přes Egypt a Persii dostalo do Řecka a později i do Říma. Nejprve bylo záležitostí vyšší mužské společnosti a bylo znakem dobrého postavení, bohatství a prestiže. Toto ale trvalo pravděpodobně relativně krátce a později se, zřejmě právě kvůli nepřátelským kmenům a národům, jež byly často potetovány, stalo znakem vyvrhelů společnosti. Začalo se používat pro označování (stigmatizaci) vězňů, otroků a válečných zajatců, přičemž se často tetovalo přímo na čelo, aby byl tento status na první pohled

¹¹ RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 41-42.

zřejmý.¹² Obdobným způsobem se provádělo značení otroků a zajatců například v Persii, Japonsku, Číně nebo v Egyptě, přičemž se ale stále Egyptané z vyšší společnosti nechávali tetovat z náboženských důvodů, jak bylo popsáno výše.

Zmínka o tetování v antických textech není mnoho, a když už, tak se jedná o kontext trestaneckého tetování. Existoval však jeden národ, který je v antických písemných pramenech zmiňován v souvislosti s tetováním. Jde o jihoevropský národ Thráků, který obýval Balkánský poloostrov a přilehlé části jihovýchodní a východní Evropy. Pro tento národ bylo tetování velmi důležité z hlediska urozenosti. Pokud byl jedinec potetovaný, znamenalo to, že jde o člověka ze vznešeného rodu. Jestliže tetování neměl, šlo patrně o společenskou spodinu. Rovněž i v thrácké kultuře existují doklady o tetování v podobě výtvarného umění, kdy podobizny žen vyobrazených na nádobách mají svá těla zdobená tetováním s motivy zvířete.¹³

Co se zbytku Evropy týče, je pravděpodobné, že se tetovala většina kmenů z doby železné. Šlo například o Galy (jihozápadní Evropa), Ibery (Pyrenejský poloostrov) nebo Pikty (Skotsko). Pro podložení tohoto faktu sice neexistují přímé důkazy, ale jsou o těchto klanech zmínky v písemných svědectvích římských dobyvatelů. Píše se o nich jako o národech, jež svá těla hrdě pokrývají barevnými obrázky, které jsou zhotovené vyrýváním nebo vpichováním barviva do kůže pomocí železných jehel.¹⁴ Národ Piktů byl dokonce podle zdobení jejich těl pojmenován – latinské *picti* má totiž význam slova „pomalovat“.¹⁵

1.3 Křesťanství a úpadek tetování v Evropě

V rámci křesťanství se zvyk tetování příliš neujal. Ačkoliv se z počátku objevovaly mezi křesťany snahy o zvěčnění náboženských na kůži, byl tento zvyk postupně vytlačen, protože byl považován za pohanský, nebo dokonce za znak čarodějnictví. V Bibli se nachází zmínka o tetování ve Starém zákoně, která jej výslovně zakazuje: „*Nebudete svá těla zjizvovat pro mrtvého ani si dělat nějaké tetování. Já jsem Hospodin*“ (Leviticus 19:28).

Když císař Konstantinus I. Veliký roku 313 n. l. zrovnoprávnil křesťanství s ostatními vírami Římské říše, počal tím úpadek tetování v Evropě, ačkoliv sám Konstantinus tetování

¹² RYCHLÍK, Martin. Tetování (10. díl): Barbaři, stigma a křesťanství - Evropa v antice a středověku. *Český rozhlas plus* [online]. 27. 2. 2008 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/tetovani-10-dil-barbari-stigma-a-krestanstvi-evropa-v-antice-a-stredoveku-6631805>.

¹³ RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 45.

¹⁴ FERGUSON, Henry a Lynn PROCTER. *Umění tetování*. Praha: Rebo, c1998, s. 13.

¹⁵ Historie barevného těla II – Historie tetování. *Malovaný obličej* [online]. 26. 9. 2015 [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://malovanyoblicej.cz/2015/09/26/historie-barevneho-tela-ii-historie-tetovani/>.

vysloveně nezakázal. Výslovný zákaz tetování nastolil papež Hadriánem I. Důvodem je, že „tetování jistě není od Boha a Bůh to takto nezamýšlel a nechce, a to ani, když jde o vytetování křesťanského symbolu. Nejde přece o to mít vytetovány na těle zbožné věci, ale mít zbožné srdce a čistou duši, mít v pořádku vztahy. To, že neseme v sobě obraz Boží, je záležitost vnitřní. Tělo je pro křesťana chrámem Ducha svatého, proto mu náleží úcta a věřící ho nemá právo ničit, mrzačit ani zohyzďovat.“¹⁶ Lze tedy říct, že tetování bylo považováno za znetvoření díla Božího.

Po určitou dobu ještě setrval zvyk tetování jako označování trestanců, avšak i ten poté postupně vymizel. Tetování se tak stalo na pár příštích století ve většině částí Evropy tabu.¹⁷

Nepřetržitá tradice katolického tetování se však i přes zákaz udržovala na Balkáně a to především mezi ženami v Bosně a Hercegovině. Tetování bylo součástí rituálu prováděného v předvečer jarního slunovratu. Tetovaly se především náboženské symboly, ale také motivy slunce, měsíce a hvězd. Tento zvyk byl udržován do 20. století.¹⁸

1.4 Návrat tetování do Evropy

K částečnému návratu tetování do západní Evropy docházelo díky křesťanským bojovníkům, kteří si nechávali trvale zdobit svá těla jako suvenýr z cest do Svaté země (Izrael a Palestina) při křížových výpravách. Mluvíme tedy o 11. a 12. století.¹⁹

O nějakou dobu později, přibližně od poloviny 16. století, však dochází v Evropě k znovuoobjevení tetování. To se pojí se zámořskými objevy a celkovým rozmachem cestování. Mořeplavci se setkávali s etniky, pro něž bylo tetování či skarifikace běžnou součástí jejich kultury – o nich poté psali, vyprávěli a později je i přiváželi do Evropy. Evropané se stříetávali s řadou nových jevů, jež pro ně byly doposud neznámé. „*Starý svět se setkával s kulturní jinakostí.*“²⁰

Zpět do Evropy se vraceli mořeplavci, kteří si tetování sami nechali na svých cestách zhotovit, a dokonce se zde začali objevovat cizinci, pro něž bylo tetování znakem jejich kultur a národností – například lidé z Filipín, Jižní Ameriky nebo Oceánie. Tito lidé se stávali pro

¹⁶ KODET, Vojtěch. Tetování a křesťanství (odpověď na otázku). *Vojtěch Kodet* [online]. 15. 2. 2014 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://vojtechkodet.cz/temata/okultismus/tetovani-a-krestanstvi-odpoved-na-otazku>.

¹⁷ RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 53-55.

¹⁸ Tamtéž, s. 170-171.

¹⁹ FERGUSON, Henry a Lynn PROCTER. *Umění tetování*. Praha: Rebo, c1998, s. 20.

²⁰ RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 170.

západní kulturu atrakcí. V 17. století britský objevitel a mořeplavec William Dampier přivezl do Londýna muže z Polynésie, který se stal známým pod přezdívkou „Pomalovaný princ“. Polynésan byl pro svou kulturní odlišnost vystavován na veřejnosti a byl prezentován jako atrakce. Jeho tělesné dekorace však vzbuzovaly velký obdiv, nadšení a mezi některými jedinci i touhu něco podobného na svém těle také mít.²¹ Veřejné vystavování lidí, ať už potetovaných či jiným způsobem odlišných od „normálu“, se později stalo poměrně běžnou praxí.

Kromě námořníků a objevitelů přinášejí tetování do Evropy na přelomu 16. a 17. století i poutníci podnikající zbožné výpravy např. do Svaté země nebo ke svatyni v italském Loretu. Poutníci si pořizovali památeční tetování jako třeba své iniciály a datum pouti nebo náboženské symboly.²² Díky deníkovým zápiskům těchto poutníků víme, že pořízení si tetování z výprav byla běžná a oblíbená záležitost. V Palestině tak vznikala prostor pro rozmach nové živnosti – tatérů.²³

1.5 Vzestup tetování od 19. století

Tradice tetování byla nejvíce rozšířená mezi námořníky, vojáky nebo lidmi od cirkusu. Koncem 19. století mělo tetování až 90 % mužů z námořnictva, avšak u ostatní populace bylo tetování stále spíše raritou. Důležitý okamžik pro vznik moderního tetování nastává v roce 1891. Toho roku si totiž irský přistěhovalec žijící v New Yorku Samuel F. O'Reilly nechal patentovat vynález prvního tetovacího strojku. Inspirací mu bylo elektrické pero, vynález Thomase Edisona z roku 1876.²⁴ Proces tetování se tak stal jednodušším, rychlejším a dostupnějším. Začaly vznikat tatérské salony a celkově započal velký rozmach tatérského řemesla.

Druhá polovina 19. století se nese v duchu prozatím největšího rozmachu tetování. „Čím více ubývá tetování mezi divochy a pohany, tím větší obliby dochází to umění mezi panstvem evropským.“²⁵ Tetovat se nechávalo čím dál více lidí všech společenských vrstev – tetování bylo najednou dostupnější a levnější. Tato tetování ale neměla s uměním mnoho společného. Jednalo se o tuctové jednoduché obrázky (ženy, srdíčka, květiny, lebky, nápisy apod.), které si lidé mohli vybrat v katalogu motivů. Pokud si někdo přál originální motiv,

²¹ Historie tetování. *Woodoo tattoo* [online]. 2008 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <http://www.woodootattoo.cz/historie-tetovani.html>.

²² RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 170.

²³ Tamtéž, s. 58.

²⁴ Tetovací strojek a jeho historie. *Potetovat.cz: Internetový magazín o tetování* [online]. [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.potetovat.cz/tetovaci-strojek-a-jeho-historie/>.

²⁵ RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 186.

musel si mnohonásobně připlatit. Hygienické podmínky se v tetovacích salonech příliš nedodržovaly, a tak šíření různých onemocnění nebylo výjimkou. Na počátku 20. století se staly největšími tetovacími mocnostmi Velká Británie a USA.²⁶

Ačkoliv bylo tetování na přelomu 19. a 20. století spojováno především s nižší společenskou třídou (námořníci, vojáci, kriminálníci nebo prostitutky), nebylo ničím neobvyklým, že tetování si v této době pořizovali i příslušníci nevyšších společenských vrstev - muži i ženy. Příkladem může být Eduard VII., princ z Walesu, který si nechal zhotovit tetování při své návštěvě Jeruzaléma, a stal se tak prvním příslušníkem britské královské rodiny, který měl tetování.²⁷

Obrázek č. 4: Legendární tatér Charlie Wagner tetuje ženu, rok 1920

Zvyk tetování v západní kultuře se udržoval přibližně do druhé světové války. Během ní si vojáci tetovali vlastenecké motivy nebo upomínky na své blízké. Stejně tak se později tetovali i američtí vojáci při válce ve Vietnamu nebo v Koreji. Po druhé světové válce obliba tetování prudce klesla a to především z důvodu zneužití tetování jako označování Židů nacisty v koncentračních táborech. Rovněž bylo tetování například v některých státech USA v 60. letech zakázáno z důvodu přenosu nemocí a infekce. Také v socialistických státech nebyl profesionální provoz tetování povolen a byl prováděn především mezi kriminálníky. Tyto faktory byly příčinou provozu amatérského tetování, které se provádělo pochybnými nástroji za nulového dodržování hygienických podmínek, a jehož výsledkem byly většinou nevkusné laciné obrázky.²⁸

Mimo východní blok však docházelo k „druhé renesanci tetování“ (autorem termínu je Arnold Rubin) a tetování se postupně vyvinulo do podoby, jakou známe dnes. Tatěři už

²⁶ Tamtéž, s. 186.

²⁷ Tamtéž, s. 185.

²⁸ Tamtéž, str. 190-191.

častěji měli umělecké vzdělání, zdokonalily se technologie a zvýšily se hygienické podmínky – probíhala sterilizace náčiní, užívaly se bezpečné tetovací barvy nebo se zavedlo používání ochranných rukavic. Od katalogových motivů se přecházelo na originální motivy, u kterých se upřednostňovala kreativita, a každý profesionální tatér měl vlastní styl. Hlavními osobnostmi, jež měly zásadní vliv na změnu vnímání tetování jako nové formy umění, byli například tatéři Samuel M. Steward, Cliff Raven nebo Ed Hardy. Tetování se stalo novým druhem sebevyjádření.²⁹

2 Etnografické tetování ve světě

Tetování je rozšířené téměř po celém světě. Mezi různými etniky plní odlišné funkce – od společenských přes náboženské po rituální. Někde je tetování považováno za jev tradiční, jehož kořeny sahají do dávné historie a tato tradice se dodržuje dodnes, jinde už jde o jev téměř vymizelý v důsledku globalizace, civilizovanosti nebo zániku těchto národů. Mezi společnostmi, uvnitř kterých se tetování provádí, se na tento jev pohlíží pozitivně a někde je dokonce považován za žádoucí (Maoři na Novém Zélandu). V důsledku kolonizace často panovaly snahy Evropanů o vymýcení mnoha zvyků a tradic domorodých obyvatel. Ferguson³⁰ ve své publikaci uvádí, že „ještě v nedávné době obyvatelé Západu chápali etnografické tetování jako primitivní a pohanské, jako znetvořující pokusy zohyzďující božské dílo. V současné době už dokáží ocenit krásu této tradiční formy umění.“³¹

Podoba tetování se mezi společnostmi liší, protože se tento fenomén ve světě vyvíjel nezávisle na sobě. Např. původní obyvatelé Japonska, které je nyní pro své tradiční tetování jednou z nejznámějších zemí, volili pro tetování především obličej. Později v Japonsku, ale také v Číně nebo ve Vietnamu, plnilo tetování podobně jako ve starověké Evropě účel trestaneckého označování. Obyvatelé jihovýchodní Asie hojně zdobili své končetiny a trup. Tetování plnilo významnou společenskou a náboženskou roli mezi hinduisty v Indii, tam se ale spíše provádělo tetování henou (dočasné barvení kůže). Polynésie je zase oblastí, kde bylo tetování nejrozšířenější a tato tradice se na některých místech udržuje dodnes – nejpatrnější odkaz můžeme sledovat mezi Maory, původními obyvateli Nového Zélandu. Naopak v Severní Americe se lidé tetovali oproti výše zmíněným oblastem podstatně méně. Jsou známá tetování s totemovou symbolikou mezi některými společenstvími severoamerických

²⁹ Tamtéž, str. 192.

³⁰ FERGUSON, Henry a Lynn PROCTER. *Umění tetování*. Praha: Rebo, c1998.

³¹ Tamtéž, s. 14.

indiánů. Rovněž mezi Inuity z arktických oblastí bylo tetování významným kulturním znakem prováděným po staletí. Z Jižní Ameriky a střední Ameriky existují důkazy o tetování mezi prastarými civilizacemi Mayů nebo Inků (potvrzují to nálezy mumií s tetováním), stejně tak mezi domorodými obyvateli Amazonie. V oblastech Afriky, ve kterých žijí obyvatelé tmavé barvy pleti, se tetování neužívalo právě z důvodu odstínu jejich kůže – jednoduše řečeno pigmentace není na tmavé kůži tolik zřetelná. Místo toho zde byla však rozšířená tradice uměleckého jizvení kůže – skarifikace – opět pro rituální, dekorativní či společenské účely.

Nutno dodat, že ačkoliv má tetování ve spoustě kultur hluboké kořeny a v minulosti zastávalo velmi důležité společenské úlohy, jedná se o jev v dnešní době víceméně již zaniklý. Buď úplně zanikly některé národy či kmeny samotné, nebo tento fakt souvisí s vlivy západních kultur, kolonizací, zavedením křesťanství a s celkovou globalizací.

Popis stylů, technik a motivů tetování všech národů, mezi kterými byl nebo doposud je fenomén tetování rozšířený, by vyžadoval samostatný výzkum. Proto se následující podkapitoly budou věnovat těm etnikům, mezi kterými je umění tetování nejrozšířenější nebo kde doposud tento fenomén přetrvává, a to tetování v Polynésii. Polynéské tetování má totiž vliv na některé novodobé tetovací styly.

2.1 Tetování v Polynésii

Polynésie je geografická oblast ve východní části Oceánie. Jde o oblast, kde je tradice tetování nejrozšířenější. Ostrovy Samoa a Tonga jsou údajně považovány za kolébku tetování – ačkoliv je z předchozích kapitol patrné, že tetování je tradicí mnohem starší. Polynéské kultury měly ale velký vliv na oživení zájmu o tetování v západním světě.

Tetování bylo v polynéských společnostech bezpochyby neodmyslitelnou součástí života. Na žádném jiném území na světě neplnilo tetování tak významnou roli, jakou zastávalo v této oblasti Oceánie. Tetovali se všichni Polynésané – obyvatelé Havaje, Samoi, Marshallových ostrovů, Markéz, Tahiti nebo Nového Zélandu. Rozsah či motivy tetování se lišily v závislosti na geografickém území. Nikdy ale nešlo jen o pouhou ozdobu těla – šlo o jev s psychologickým významem a s rozsáhlými společensko-identifikačními, rituálními a náboženskými funkcemi. Tetování se týkalo mužů i žen. Tatěři bývali vážení umělci s vysokým společenským postavením.

Obyvatelé Markézských ostrovů nazývali umění svého tetování *te patu tiki* – „zabalení se do obrázků“. Jejich tetování vynikala nad všemi ostatními z hlediska rozsahu a složitosti,

na rozdíl třeba od Havajanů či Tonganů, kteří užívaly jednodušší motivy.³² Havajané nazývali toto umění *kakau i ka uhli* a tetování zde sloužila primárně jako ochranné amulety.³³ Samojské tetování *pe'a* pokrývalo většinou spodní končetiny, a tak vypadalo jako součást oděvu.³⁴ Všechny tyto národy užívaly abstraktních motivů, kterým byla inspirace v životním prostředí. Jako zástupce polynéského tetování bude v následujících řádcích popsáno maorské tetování – Maorové jsou pravděpodobně nejznámější tetovaný národ.

2.1.1 Maorské tetování

Maorové jsou původní obyvatelé Nového Zélandu, kteří sem pravděpodobně připluli v 9. století z jiných ostrovů Polynésie. Podle legendy o osídlení tohoto území sem poprvé připlul mořeplavec Kupe před více než 1000 lety a pojmenoval zemi *Aotearoa* – země dlouhého bílého mraku. Pod tímto názvem je v maorštině známá dodnes. Objevení Nového Zélandu se však připisuje nizozemskému objeviteli Abelu Tasmanovi, který sem poprvé vstoupil roku 1642. Abel Tasman a později britský mořeplavec James Cook, jenž k břehům této země připlul roku 1769, se poprvé setkali s původním domorodým obyvatelstvem Nového Zélandu a popsali tak jejich kulturu a tradice.³⁵

Ta Moko je název označující posvátné maorské tetování. Původ moka je záhadou. Zmínky o něm neexistují v žádných maorských písemných pramenech – tradice se mezi domorodými obyvateli předávala ústně. Tyto tradice uvádí, že si válečníci před bitvou kreslili na své tváře znaky pomocí spáleného dřeva. Později, aby byly obrazce zachovány, si začali tváře jizvit a do těchto ran pak zanašeli barvivo, takže vznikala trvalá kresba – tak zřejmě tetování na tomto území vzniklo. Jiné zdroje uvádí, že si náčelníci barvili tváře na černo, aby splynuli s protivníky tmavší barvy pleti. Až díky Jamesu Cookovi se na veřejnost dostávají první zmínky o moku. Objevitele velice zaujalo, proto jej popsal či kresebně zaznamenal ve svých cestovatelských denících. Cook si všiml odlišností v přístupu k tetování mezi různými kmeny – uvádí, že někteří byli celí pokrytí znaky a ornamenty, jiní měli pouze černá ústa. V této době se moko provozovalo na Novém Zélandě nejvíce a ohromovalo tak všechny, kteří se následně na tyto ostrovy vypravili.³⁶

³² RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 132.

³³ Tamtéž, s. 136.

³⁴ Tamtéž, s. 135.

³⁵ Maorové: původní polynéští obyvatelé Nového Zélandu aneb Co jste o svalnatých tanečnicích haky nevěděli. *Radynacestu.cz* [online]. 31. 10. 2018 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.radynacestu.cz/magazin/maori/>.

³⁶ ROBLEY, Horatio Gordon. *Maorské tetování*. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, 2008, s. 1-5.

Maorské tetování bylo vytvářeno s vysokou uměleckou precizností. Jedná se o jedinečný styl, který nelze zaměnit s tetováním žádného jiného národa. Co se týče motivů, jedná především o spirálovité tvary, křivky a podobné nefigurativní motivy. Existovaly dva způsoby vytváření moka – při prvním se užívaly nástroje nazývané *uhi*, které připomínají dláta. Byly nejčastěji vyrobené ze zvířecích kostí, zubů, kamenů či tvrdého dřeva. Pomocí paliček se ostrý hrot dláta vtlačoval do kůže a do vzniklé rány se vtíral pigment vyrobený ze sazí, tuku a vody. Později se začaly užívat jemnější jehlice z kostí či kovu, které se namáčely v barvivo a poté opět byly paličkami vtlačovány do kůže. Je tedy zřejmé, že proces vytváření takových tetování byl velmi bolestivý zásah do těla, avšak dát najevo bolest při tetování bylo nežádoucí, poněvadž by se jednalo o důkaz vlastní slabosti. Ta moko často pokrývalo celé tělo i obličej včetně citlivého okolí očí a rtů.³⁷

Ta moko ovšem nebylo pouhou ozdobou – bylo především jedinečným znakem identity (každé moko bylo originální, bývalo pýchou svého nositele a odráželo jeho charakter) a kulturním symbolem. Národ Maorů se svými tetováními odlišoval od jiných společenství. Rovněž bylo účelem moka nahánění strachu nepřátelům a v neposlední řadě i zvýšení atraktivnosti. Stejně tak bylo důležitým mezníkem mezi dětstvím a dospělostí. Moko bylo výsadou vyšší společnosti – otroci a společenští vyvrhelové nesměli moko mít. Pokrytí těla tetováními se lišilo podle společenské hierarchie. Muži byli obvykle potetováni od obličeje až po kolena. Pouze členové nejvyšší společnosti směli mít tetování i na čele, bradě a nad horním rtem. *„Na muže, jenž se rozhodl ponechat svou tvář beze znaků, se vztahovalo označení ‚papatea‘ neboli hladká tvář; a lidé na něj pohlíželi jako na ‚tutua‘, nikoho.“*³⁸ Moko však nebylo pouze privilegiem mužů. Maorské ženy měly nejčastěji tetování v oblasti úst a brady, ale ani tetování ostatních tělesných partií nebylo ničím neobvyklým. Tmavé rty byly u žen považovány za symbol krásy, naopak rty nepigmentované byly dokonce pokládány za nevkus. Vybraní jedinci, kteří moko prováděli, byli profesionálními umělci.³⁹

³⁷ Maorské tetování. *Pain Art* [online]. 10. 7. 2018 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <http://painart.cz/maorske-tetovani/>.

³⁸ ROBLEY, Horatio Gordon. *Maorské tetování*. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, 2008, s. 27.

³⁹ Tamtéž, s. 28.

Obrázek č. 5: Maorský muž

Obrázek č. 6: Maorská žena

Úpadek moko souvisí s britskou nadvládou, pod kterou Nový Zéland setrval do roku 1907. Tradice maorského tetování byla Evropany považována za pohanskou, a proto bylo třeba ji vymýtit, podobně jako další místní rituály. Moko se tak začalo jako umělecká tradice postupně vytrácet a v dnešní době nalezneme jen pár jedinců s původním maorským tetováním. Od konce minulého století se však začíná tato tradice obnovovat jako odkaz na původní kulturu, dnes už však za pomoci profesionálního tetovacího náčiní. Podobný osud postihl i ostatní polynéské národy. V dnešní době se maorská ornamentalistika těší velké oblibě v rámci novodobých tetovacích stylů (tribal).⁴⁰

3 Tetování subkultur

Subkultura je menší skupina v rámci širšího společenství, která se vyznačuje vlastními specifickými znaky, hodnotami, vzorci chování a životním stylem. Specifickými znaky může být například styl oblékání nebo způsob vyjadřování – slang, argot. Subkultura se podílí na dominantní kultuře a má vliv na její fungování, avšak výrazně se od této dominantní kultury odlišuje svou charakteristikou.⁴¹

Existuje nespočet různých subkultur a tetování je jevem běžným pro mnohé z nich. Mezi mnohými takovými skupinami je nositelem významů, kterým je třeba v rámci dané skupiny třeba rozumět. Často totiž odkazuje na symbolicky vyjádřené informace o jedinci nebo slouží jako prostředek komunikace mezi členy daného uskupení. Některé subkultury

⁴⁰ Maorské tetování. *Pain Art* [online]. 10. 7. 2018 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <http://painart.cz/maorske-tetovani/>.

⁴¹ PETRUSEK, Miroslav. Subkultura. *Sociologická encyklopedie: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Subkultura>.

měly v minulosti důležitý vliv na rozšiřování tetování mezi širší společnost (námořníci, lidé od cirkusu). Tetování subkultur tedy ve většině případů zastává komunikační a identifikační funkci.

3.1 Námořníci

Členové námořnictva byli prvními, díky kterým se v polovině 16. století opětovně rozšířilo tetování v Evropě. Tetování si pořizovali zprvu jako suvenýr od místních obyvatel. Brzy se ale začaly objevovat napodobeniny tradičních domorodých vzorů nebo jiné motivy spojené s mořeplavectvím (kotvy, palmy, mořští živočichové apod.), které se pomocí vlastnoručně vyrobeného náčiní (většinou jehla zavedená v korku) tetovaly přímo na palubě. Časem však námořnická tetování nabyla vlastní symboliky. Např. vytetovaný kříž měl jedinci zajistit křesťanský pohřeb, vlaštovka odkazovala na prvních 5000 mil na moři, Neptun nebo mořská želva se tetovali po překročení rovníku, prase či kohout plnili ochrannou funkci, Kristus či jiné křesťanské motivy měli chránit před bolestí při výprasku a motivy žen kompenzovaly dlouhodobou osamělost. Tetování tak sloužila jako osobní deník, který vyprávěl o námořnickově historii, zkušenostech či navštívených místech. Rovněž si tetování námořníci nechávali zhotovit z důvodu, aby se zvýšila šance na identifikaci jejich těla po smrti.⁴² V dnešní době se tradiční námořnické motivy těší opět oblibě a jsou základem pro styl old school.

Obrázek č. 7: Klasické námořnické motivy

⁴² RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 171-172.

3.2 Lidé od cirkusu

Cirkus se těšil v Evropě a USA největšímu rozmachu a oblíbenosti v 19. a na začátku 20. století. Byl oblíbeným druhem zábavy, kam chodili lidé střední třídy pozorovat nejen artisty, ale také jedince s různými tělesnými anomáliemi – liliputy, obry, albíny, siamská dvojčata či jinak tělesně postižené lidi. V těchto panoptikách však mohli být spatřeni i potetovaní lidé. Jedním z nejznámějších byl albánský Řek známý pod jménem Princ Konstantin. Jeho tělo bylo celé pokryté figurálním tetováním (zvířata, bájná bytosti, rostliny), které si nechal zhotovit v Barmě pravděpodobně za účelem kariéry v showbyznysu.⁴³ Lidé od cirkusu se tak stali mimo námořníky další skupinou, jež šířila tetování v Evropě a v Americe. Mezi cirkusy panovala rivalita o to, kdo bude vlastnit nejvíce potetovaný exponát. Cirkus doprovázeli i potulní tatěři, kteří na počkání zhotovili zájemcům tetování.

Ačkoliv bylo tetování mezi lidmi v tomto showbyznysu velmi rozšířené a oblíbené a bezesporu zde hrálo významnou společensko-identifikační roli, nesetkáváme se v tomto případě s žádnou jednotnou symbolikou daných tetování, jako tomu bylo u zmíněných námořníků. V tomto případě šlo především o exhibicionismus, atraktivnost, snahu odlišit se a zaujmout.

3.3 Kriminální tetování

Vězeňská společenství jsou specifické skupiny lidí z kriminálního prostředí, které mají „svoji vnitřní dynamiku, neformální pravidla chování, specifickou mluvu a strukturální a funkcionální zvláštnosti, které ji odlišují od většinové společnosti.“⁴⁴ Vězeňská subkultura je poměrně široké označení. V rámci kriminálního prostředí totiž existují různá další uskupení nebo gangy. Tetování mezi vězni a kriminálníky je v mnohých případech nedílnou součástí této subkultury, ačkoliv je z hygienických důvodů jeho provádění ve věznicích oficiálně zakázané. Je velmi specifické, má v historii hluboké kořeny a vzájemně se liší provedením, designem či symbolikou. Tyto faktory jsou determinovány historicky, kulturně, dobově nebo jsou podmíněny pravidly daného uskupení či gangu v rámci kriminálního prostředí. Vězeňské tetování plní především funkci komunikační a identifikační.⁴⁵ Odkazuje na vězňovu historii, osobnost, hierarchické postavení, ideologické přesvědčení, demonstruje jeho sílu a slouží jako komunikační prostředek, který je čitelný pouze pro členy daného prostředí. Schopnost

⁴³ Tamtéž, s. 174.

⁴⁴ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 168.

⁴⁵ Tamtéž, s. 7.

interpretace významů symboliky kriminálního tetování je důležitá pro činnost policie a dalších orgánů, které udržují bezpečnost.⁴⁶

Nedobrovolné označování vězňů a zajatců stigmatickým tetováním započalo již ve starověkém Řecku a Římě, v Japonsku nebo v Mezopotámii. Později se však začali vězni tetovat amatérsky sami mezi sebou. „*Byla a je to forma rebelie, způsob, jak se vymezit kontrole, neposlouchat zákazy, zvýznamnit se, přežít nudu nebo upozornit na svá členství v gangu a získat respekt v drsném prostředí.*“⁴⁷

3.3.1 Tetování v ruských věznicích

Obzvláště proslulé je tetování v ruských věznicích nebo dříve v gulazích, protože „*svým rozsahem, komplexností, obsahovou a formální různorodostí se řadí k jednomu z nejpropracovanějších způsobů nonverbální komunikace podsvětí ve světě.*“⁴⁸ Významně se rozšířilo v polovině 20. století. Byla stanovena pravidla týkající se tetování, která například i říkala, kdo může tetování mít – taková tetování byla hierarchicky podmíněna.⁴⁹

Interpretace a klasifikace tetování z ruského kriminálního prostředí není snadná. Mnohé významy nejsou známy, protože je vězni logicky nechtějí prozradit. Rovněž zde existuje velké množství různorodých motivů, technik a umístění. Daná tetování lze tedy klasifikovat na základě určitých obecných znaků.⁵⁰

Ze symboliky, která je známá, můžeme uvést některé příklady. Symbol hvězdy je častým jevem a jeho význam se liší podle umístění. Dvě hvězdy na hrudi značí postoj, že dotyčný nectí zákon, hvězda na rameni (nebo obecně jakýkoliv motiv umístěný na rameni) náleží příslušníkovi vyšší vrstvy kriminální hierarchie a hvězda na koleni je rozšířena mezi těmi, jež jsou smířeni s ilegálním způsobem života. Počet cípů hvězdy značí počet odpykaných let nebo počet trestů, za které byl dotyčný odsouzen.⁵¹ Ostnatý drát příznačně odkazuje na odsouzení, často doživotní. Časté je vyobrazování náboženských symbolů, ačkoliv většinou nemají s vírou mnoho společného. Příkladem jsou pravoslavné chrámy, přičemž počet věží chrámu odkazuje na počet let strávených v kriminálu.⁵² Z dalších motivů

⁴⁶ Tamtéž, s. 44.

⁴⁷ RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 181.

⁴⁸ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 55.

⁴⁹ Tamtéž, s. 43.

⁵⁰ DLOUHÁ, Oxana. *Tetování v ruské kriminální subkultuře* [online]. [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: https://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/1-2013/tetovani_v_ruske_kriminalni_subkulture.pdf.

⁵¹ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 66-67.

⁵² RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 181.

například symbol lebky značí výstrahu či touhu po moci; šelma nezkratnost a nesmiřitelnost; zbraň výstrahu, krutost a mstu; koruna pokoru a poníženost a madona odcizenost.⁵³ Rovněž jsou rozšířené různé akronymy a zkratková slova.

3.3.2 Asijské kriminální tetování

V některých částech Asie není tetování příliš běžným jevem, jako je tomu v jiných kulturách, je totiž většinou vnímáno jako zneuctění těla. Pokud je osoba potetována, často to znamená, že se dotyčný vymyká společenským normám, nebo jde o signál, že dotyčný spadá pod určitý gang nebo pochází z kriminálního prostředí. V Číně a Japonsku bylo tetování signifikací, že je jedinec zločincem. V současné době je tetování v Japonsku stále vnímáno spíše negativně, ačkoliv se japonské motivy těší v západní kultuře velké oblibě. V Japonsku je totiž tetování asociací pro zločineckou organizaci Yakuza.⁵⁴

Yakuza je mafiánská organizace, která se zabývá nelegální činností, jako je například prodej drog nebo prostituce. Tetování je jejich znakem, který však pečlivě schovávají, ačkoliv jde často o rozsáhlé motivy pokrývající celé tělo.⁵⁵ Takové tetování se nazývá *irezumi*. Nejde jen o dekoraci těla – tato tetování jsou důležitým symbolickým nositelem informací o jedinci, jeho rodině, hierarchickém postavení a kriminální činnosti. Na rozdíl od jiných tetování kriminálního podsvětí se jeví *irezumi* jako harmonický celek, který působí umělecky.⁵⁶

Čínské zločinecké organizace jsou známé jako triády. Jsou zapojeny do mezinárodních organizovaných zločinů. Jejich tetování není tolik sofistikované, jako je tetování japonské yakuzy. Často využívá tradičních čínských symbolů, jako je drak, tygr, nebo výjevy z čínské mytologie.⁵⁷

Interpretace tetování z asijského kriminálního prostředí není opět jednoduchá z podobných důvodů, které byly zmíněny v předchozí podkapitole o ruském kriminálním tetování. Lze ale uvést několik známých příkladů. Mezi oblíbené motivy patří například černý panter, který je znamením síly. Pokud má červený dráp, znamená to, že jedinec někoho zabil,

⁵³ DLOUHÁ, Oxana. *Tetování v ruské kriminální subkultuře* [online]. [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: https://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/2-2012/tetovani_cl2.pdf.

⁵⁴ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 100-101.

⁵⁵ Mafiánská organizace Yakuza. *Japonsko zajímavosti* [online]. [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: <https://www.japonsko-zajimavosti.cz/mafianska-organizace-yakuza>.

⁵⁶ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 102.

⁵⁷ Tamtéž, s. 104-105.

nebo je ochotný tento zločin provést.⁵⁸ Dále například japonský kapr Koi je symbol odhodlání, moudrosti a věrnosti.⁵⁹

3.4 Subkultury 20. a 21. století

Jak bylo zmíněno výše, v druhé polovině 20. století dochází k druhé renesanci tetování, která trvá dodnes. Vliv na tento rozmach měl i vznik nových subkultur a hnutí v západní Evropě a USA – beat generation, hippies, punk, hip hop apod. Ačkoliv tetování nebyla u těchto skupin primárním znakem, nebylo neobvyklé, že si jejich příslušníci nechávali na svá těla zvěčnit symboly spjaté s danou skupinou za účelem identifikace a vyjádření příslušného názoru.

Tetování je ideálním prostředkem, jak vyjádřit, že je jedinec členem konkrétního minoritního společenského uskupení. Takové tetování se stává formou odznaku příslušnosti, ale také protestu a vzpoury. Můžeme je vidět na příznivcích punku, členech amerických pouličních gangů, mezi motorkáři či společenskými skupinami, které často stojí mimo zákon.⁶⁰ V posledním případě jde o tetování extremistických skupin, které se vyznačují vyhraněnými ideologickými názory. Tyto skupiny věří pouze ve svou pravdu, kterou jsou ochotni prosazovat různými prostředky včetně těch nelegálních, jako je násilí a trestná činnost. Jedná se o neonacistické, rasistické, anarchistické skupiny apod. Tetování politicky nekorektních nebo zakázaných symbolů je mezi členy extremistických skupin častým jevem, který opět vyjadřuje sounáležitost k dané komunitě a reprezentuje její názory.⁶¹

3.5 Tetování lidé jako samostatná subkultura

Můžeme se setkat s myšlenkou, že tetování lidé fungují jako samostatná subkultura. Je ale sporné, zda označovat lidi s tetováním za oddělenou subkulturu. Fenomén tetování totiž funguje jako charakteristický prvek napříč dalšími odlišnými společenskými skupinami, nebo ho může mít jedinec mainstreamové společnosti bez odkazu na konkrétní subkulturu či společenské uskupení. Někteří tetovaní jedinci znaky subkultury vykazují – mají stejné výrazové prostředky a definuje je snaha odlišit se od ostatních. Tetování může rovněž u některých fungovat jako vzdor proti společnosti a především zde dominuje jako hlavní

⁵⁸ Tamtéž, s. 108.

⁵⁹ Tamtéž, s. 111.

⁶⁰ FERGUSON, Henry a Lynn PROCTER. *Umění tetování*. Praha: Rebo, c1998, s. 66.

⁶¹ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 113.

identifikační prvek. Tito tetovaní jedinci se často scházejí na tetovacích konvencích, což jsou právě shromáždění subkultury tetovaných.⁶²

4 Funkce tetování

Jak z předchozích kapitol vyplývá, tetování zastává poměrně velké množství různých funkcí, které se často vzájemně prolínají. Funkce tetování jsou obecně kvalifikovány jako rituální, estetická, magicko-náboženská, léčebně-preventivní, komunikačně-identifikační, sociálně-skupinová, statusová a individualizační.

1. Funkce rituální je většinou spjata s kulturami domorodých kmenů. Tetování je zde často spojeno s rituálními obřady, jako je například dosažení dospělosti či jiný památný moment změny. Bolest je zde důležitou součástí, protože ten, kdo ji dokáže překonat, je komunitou považován za silného a schopného jedince. Funkce rituální je jednou z nejčastějších funkcí.
2. Funkce estetická je funkce na první pohled nejzřejmější a zároveň je funkcí, která se ve většině případů prolíná napříč všemi účely tetování. Byla důležitou jak v historii, tak i dnes – mnozí si nechávají zhotovit tetování pouze z estetických důvodů, se kterým se často pojí posílení vlastní atraktivnosti. S estetickou funkcí souvisí pojetí tetování jako druhu umění.
3. Funkce magicko-náboženská znamená, že někteří jedinci věří v přenesení symbolických významů vyobrazených motivů na sebe (síla vytetovaných zvířat či mytologických bytostí). Tato funkce byla významná v minulosti v některých kmenech, například u Indiánů, kdy tetování fungovala jako ochranné totemy a amulety. Ani v dnešní době však není u některých tetování tato funkce pomíjena.
4. S funkcí léčebně-preventivní jsme se setkali například u pravěkých lidí, kteří věřili, že propichování kůže může pomoci při léčbě onemocnění a různých fyzických problémů nebo jejich předcházení. Jedná se pravděpodobně o nejstarší funkci tetování.

⁶² KELLEROVÁ, Kristýna. *Význam tetování v přirozených prostředích výchovy* [online]. Brno, 2015, s. 21. [cit. 2021-02-16]. Bakalářská diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pedagogických věd. Vedoucí práce Mgr. Kateřina Lojdová, Ph.D. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/xmpck/Vyznam_tetovani_v_prirozenych_prostredich_vychovy__Kellerova_Kristyna.pdf.

5. Funkce komunikačně-identifikační tvoří významnou roli především mezi subkulturami, kdy tetování často funguje jako způsob tajné komunikace. Důležitá je v rámci subkultury kriminální. Mimoto sděluje názory, pocity a postoje svých nositelů. Tetování je projevem nonverbální komunikace. Pod tuto funkci spadá i tetování jako stigmatizace otroků a zajatců.
6. Funkce sociálně-skupinová slouží k identifikaci s danou skupinou, kulturou či subkulturou nebo kmenem. Odlišuje jedince od ostatní společnosti.
7. Funkce statusová značí postavení v dané společnosti. Plní funkci rozlišovací, kdy tetování podle motivu, umístění nebo vlastnictví tetování samotného odkazuje na hierarchické postavení v kmenu nebo tajné společnosti. Odkazuje na společenské role, postavení nebo hodnosti. Je obvyklá v rámci tetování vězňů nebo u různých kmenových společenství.
8. Funkce individualizační je opakem funkce skupinové. Jedinec se chce svým tetováním odlišit a ukázat svoji jedinečnost. Tetování zapisuje významné události, myšlenky a názory jedince. Tetování plní individualizační funkci především v dnešní době.⁶³

5 Techniky tetování

Tetovacích technik existuje mnoho, především pokud zapátráme v historii. V dnešní době je nejznámější provádění tetování pomocí tetovacího strojku, u kterého rovněž rozlišujeme několik typů. Přesto však můžeme i dnes nalézt místa, kde se původní tradiční tetovací metody užívají, anebo se jejich tradice obnovuje. Lze tedy shrnout, že tetování je možno stále provádět nejrůznějšími metodami. Na úvod této kapitoly je rovněž vhodné uvést, že rozlišujeme tři základní typy tetování, nezávisle na technice jejich provedení: černé, polychromové (vícebarevné) a jizvové (skarifikace).⁶⁴ Vícebarevné tetování je až na pár výjimek záležitostí dnešní doby, kdy existuje celá škála barevných inkoustů.

5.1 Původní techniky tetování

Tetovacímu strojků předcházely nejrůznější původní techniky ručního tetování, pomocí kterých lidé zanašeli pigment pod kůži za účelem trvalé dekorace. Možností často nebylo mnoho, a tak si lidé museli obvykle vyrobit nástroje i barviva ze zdrojů, které nabízelo

⁶³ RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 24-27.

⁶⁴ Tamtéž, s. 18.

jejich přirozené životní prostředí. Původní tetovací techniky lze shrnout do třech hlavních – klasické vpichování, jizvení s následným vtíráním barvy do čerstvých ran a prošívání kůže.

Vpichování barviva do kůže bylo zřejmě nejčastější a nejrozšířenější metodou. Tetovací nástroj se buď nejprve namáčel do barviva a následně vpravoval pod kůži, čímž barvivo v místě vpichu zůstalo, nebo se kůže nejdříve narušila vpichem a následně se do něj barva zanesla. Pomocí jednotlivých vpichů těsně vedle sebe tak vznikal požadovaný obrazec, který byl na kůži často před procesem samotného tetování předkreslen. Některé národy (obyvatelé Mexika či Bornea) využívali k náčrtu tetování speciální razítka se stálým vzorem. K vytvoření takového tetování se používaly jehly a to buď samostatně za účelem tenkých linií, nebo ve svazku pro vybarvování nebo silné kontury. Jehly byly zhotoveny z různých surovin – z kostí a zubů zvířat, trnů, schránek mořských živočichů, a ostrých dřivek a později z různých druhů kovů. V některých případech byly jehly zavedeny do dřívka pro snadnější manipulaci. Při některých metodách se na taková dřívka poklepávalo speciální paličkou, čímž vznikalo tetování (Polynésie).⁶⁵

Další častou metodou bylo jizvení s následným zanášením barviva do kůže. Jizvení bez následné pigmentace (tzv. skarifikace) bylo rovněž na některých místech obvyklé, především tam, kde žijí lidé s tmavší barvou kůže (Afrika, Austrálie). Často se místo pigmentu používaly jisté dráždicí směsi, díky kterým byly jizvy výraznější.⁶⁶ S metodou tetování pomocí jizvení jsme se setkali již v kapitole o Maorech, kteří tuto metodu využívali před tím, než přišli na to, že tetování pomocí vpichů je snazší a méně bolestivé. Dále tuto metodu využívali například indiáni střední Ameriky, kteří čerstvé rány zasypávali sazemi.⁶⁷

Jedinečnou metodu tetování za pomoci prošívání kůže používali Inuité, obyvatelé nejsevernějších oblastí Severní Ameriky a Grónska. Používali kostěné jehly a nitě vyrobené ze šlach sobů nebo mořských savců, které se namáčely v barvivo. Nit pomocí jehly protahovali kůži, čímž barvivo pod pokožkou ulpělo. Takto do kůže „vyšívali“ požadovaný motiv.⁶⁸

Barvivo se obdobně jako nástroje získávalo ze surovin, které poskytovalo prostředí, ve kterém konkrétní civilizace žily. Často se jednalo o směsi ze sazí, uhlí, vody a tuku, ale také ze střelného prachu, hlíny, slin nebo sekretů rostlin. Někteří do tetovacích barviv přidávali

⁶⁵ Tamtéž, s. 20.

⁶⁶ Tamtéž, s. 18.

⁶⁷ Tamtéž, s. 62.

⁶⁸ Tamtéž, s. 88-89.

kvůli rituálním účelům další suroviny, jako např. drávidští Indové, kteří mísili pigment s mateřským mlékem, aby tetovaná dívka v budoucnu nezůstala bez manžela.⁶⁹ Staří Japonci, mistři tetování, byli jedni z mála kultur, kteří uměli provést tetování vícebarevně, a to díky využití indiga, purpuru či kurkumy.⁷⁰

5.2 Tetovací strojek

Vynález elektrického tetovacího strojku roku 1891 Samuelem O'Reillym byl jedním z největších převratů v historii tetování. Tetování se stalo dostupnějším a jeho proces byl daleko rychlejší a jednodušší. Výhodou elektrického tetovacího strojku bylo, že mohlo pracovat více jehel najednou. V dnešní době rozlišujeme dva základní typy tetovacího strojku – cívkový a rotační.

Cívkový tetovací strojek byl patentován roku 1904 americkým tatérem slovenského původu Charlesem Wagnerem. Cívkový stroj funguje na principu, kdy dvě cívky vytvářejí elektromagnetický proud, který následně pohání kladívko, na kterém je připevněna jehla. Jehla bývá ocelová a její hrot se namáčí do barviva. Intenzita vpichů se reguluje kontaktním šroubem.⁷¹ Výhodami tohoto strojku jsou odolnost, životnost a nižší pořizovací cena. Nevýhodami jsou hlučnost, vyšší hmotnost, která znesnadňuje manipulaci, a složitější způsob nastavování strojku či výměna jehel.⁷²

Rotační strojek byl vynalezen roku 1978 německým tatérem Manfredem Kohrem.⁷³ Tento strojek obsahuje motor, který pohání jehlu. Na rozdíl od strojku cívkového je rotační strojek tišší a především lehčí, což umožňuje plynulejší a preciznější práci. Také zde není třeba zdlouhavé nastavování. Naopak má ale poměrně nízkou životnost a náklady na jeho pořízení jsou vyšší.⁷⁴

V dnešní době se používají různé velikosti jehel – tenké pro linie a kontury, silnější pro stínování a vybarvování. Velikost jehly se odvíjí podle toho, kolik má jehla hrotů – může mít jen jeden, nebo několik. Hroty jehly mohou být uspořádány vedle sebe, nebo do kruhu.

⁶⁹ Tamtéž, s. 98.

⁷⁰ Tamtéž, s. 21.

⁷¹ Tetovací strojek a jeho historie. *Potetovat.cz: Internetový magazín o tetování* [online]. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.potetovat.cz/tetovaci-strojek-a-jeho-historie/>.

⁷² Jaké jsou druhy tetovacích strojků? A na co si dát pozor při jejich výběru? *Banger.cz* [online]. 28. 9. 2016 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.banger.cz/jake-jsou-druhy-tetovacich-strojku/>.

⁷³ Tetovací strojek a jeho historie. *Potetovat.cz: Internetový magazín o tetování* [online]. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.potetovat.cz/tetovaci-strojek-a-jeho-historie/>.

⁷⁴ Jaké jsou druhy tetovacích strojků? A na co si dát pozor při jejich výběru? *Banger.cz* [online]. 28. 9. 2016 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.banger.cz/jake-jsou-druhy-tetovacich-strojku/>.

Jehla při procesu tetování proniká do druhé vrstvy kůže – škáry (dermis). Inkoust se ve škáře usadí v hloubce přibližně 1,5-2,5 mm.⁷⁵

5.3 Handpoke – ruční tetování

Ruční metoda tetování, vyplývající z původních tatérských technik, je dnes poměrně oblíbená. Při této metodě je používána pouze tetovací jehla. Tatér jehlu drží v ruce a pomocí jednotlivých vpichů vytváří na kůži daný motiv. Může se zdát, že je tato metoda bolestivější, ale většinou je tomu naopak. Technika handpoke tetování je totiž ke kůži mnohem šetrnější – kůži nepoškodí tolik jako tetovací strojek, který vytvoří 800-7500 vpichů za minutu⁷⁶ a často se tak trefí do stejného bodu vícekrát. Ruční tetování se proto mnohem rychleji hojí.

Nevýhodou handpoke tetování může být to, že je pomalejší. Také se tato metoda využívá spíše pro menší a jednodušší vzory, ale existují i handpoke tatěři, kteří tvoří rozsáhlé obrazce. Často jsou u ručních tetování zřetelné jednotlivé vpichy a občas kvůli tomu může motiv působit „rozklepaně“, na rozdíl od tetovacího strojku, který vytváří čistou linii. Avšak u některých může být právě tento faktor nedokonalosti žádoucí. Proč ale lidé volí tuto techniku? Motivací existuje několik. Může to být menší bolestivost procesu a nižší pořizovací cena, avšak tyto faktory jsou individuální. Některé rovněž přitahuje originální vzhled těchto tetování. Handpoke metoda je také vhodnější pro tetování těch částí těla, které jsou pro strojek hůře dostupné – například uši nebo články prstů. Další výhodou je to, že při této metodě není potřeba elektrické připojení, a tak lze ruční tetování vytvářet v podstatě na jakémkoliv místě, a to i venku. Často se pořádají tetovací seance v přírodě, kdy je proces tetování vnímán jako jedinečný duchovní zážitek, ve kterém se pojí umění a atmosféra místa. Proto je handpoke tetování pro mnohé rituální záležitostí.

6 Tetovací styly

Tetovacích stylů v dnešní době existuje již nespočet. Některé z nich vycházejí z tradičních tetovacích stylů a užívají obdobné motivy, jiné jsou čistě novodobé. Jednotlivé styly se mezi sebou často prolínají a mnohé ani nelze nijak klasifikovat. Následující kapitola se zaměří na nejznámější a nejoblíbenější tetovací styly.

⁷⁵ Proces tetování, hloubka vpichu, barvy, alergie, bolest. *Tattoo Mija* [online]. 11.7.2019 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://www.tattoomija.com/post/proces-tetovani-hloubka-barvy-alergie-bolest>

⁷⁶ Technologie, která se vám dostane pod kůži. *Techmagazin.cz* [online]. 14.4.2014 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <http://www.techmagazin.cz/1347>.

6.1 Styly vycházející z tradičního tetování

1. Old school je tradiční tetování, které se zrodilo mezi námořníky. Jde o tatérskou „klasiku“, která se od své původní podoby příliš nezměnila s výjimkou zdokonalení tetovacích technik a podmínek. Užívá se obdobných tradičních motivů jako mezi námořnictvem (kotvy, lodě, vlaštovky, mořští živočichové) a dalších klasických motivů (srdce, lebky, oheň, hvězdy), často v kombinaci s různými texty. Old school tetování je charakteristické silnými konturami, dvojrozměrností, často užitím několika barev (existují ale i černobílé varianty) a také nepříliš realistickým ztvárněním.⁷⁷

Obrázek č. 8: Old school tetování

2. Tribal a ornamentální tetování vychází z tradičního domorodého tetování, především z polynéského. Vzory cizokrajných etnik se staly jedněmi z nejpůvodnějších stylů a od své původní podoby zůstaly téměř beze změny. Takové tetování může mít různé podoby, jak čistě geometrické a abstraktní, tak ornamentálně-figurální zahrnující motivy zvířat, nadpřirozených bytostí, rostlin nebo symbolické motivy. Ve většině případů se užívá pouze černá barva. U tribal tetování je důležité jeho umístění tak, aby kopírovalo linie a svaly lidského těla. Nejlépe vyniká v rozsáhlejších provedení.⁷⁸

⁷⁷ Old school. *Homie Tattoo* [online]. 5.8.2019 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://homietattoo.cz/tattoo-styly/old-school/>.

⁷⁸ Polynéské a Maori tetování. *Black House Tattoo* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/polyneske-maori-tetovani>.

Obrázek č. 9: Tribal tetování

3. Orientální/asijské tetování je odrazem tetování asijských kultur, jako je kultura japonská nebo čínská. Je nezaměnitelné, protože užívá tradičních, často mytologických motivů a symbolů asijských kultur – nejčastějšími motivy jsou draci, tygři, gejši, bojovníci nebo orientální flóra. Většinou bývá rozsáhlé a provedené ve více barvách.⁷⁹

Obrázek č. 10: Asijské tetování

4. Neotraditional tetování je odkazem na původní tradice. Může se dosti podobat stylu old school, avšak rozdíl je ten, že neotraditional využívá pozměněných tradičních motivů, nebo čistě moderních motivů. Tento styl je specifický využitím výrazných barev, jasných linií a efektem objemnosti obrazu.⁸⁰

⁷⁹ Oriental. *Homie Tattoo* [online]. 5.8.2019 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://homietattoo.cz/tattoo-style/oriental/>.

⁸⁰ Neo-Traditional tetování. *Black House Tattoo* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/neo-traditional-tetovani>.

Obrázek č. 11: Neotraditional tetování

6.2 Ostatní novodobé styly

1. Biomechanika je poměrně nový tetovací styl. Jeho podstatou je složitý obraz prolínání těla s mechanikou. Tatér na těle vytváří iluzi toho, že pomocí „odkrývání“ kůže odhaluje mechanický systém – ozubená kolečka, kabely, čipy atd. Takové tetování vyžaduje značnou uměleckou zručnost, aby obraz působil realisticky a věrohodně.⁸¹

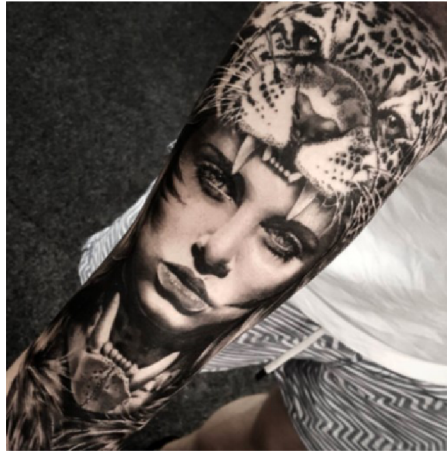

Obrázek č. 12: Biomechanické tetování

2. Realistické tetování vyžaduje vysokou uměleckou zručnost, proto bývá považováno za technicky nejobtížnější styl. Jedná se o co nejméně až

⁸¹ Biomechanické tetování. *Black House Tattoo* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/biomechanicke-tetovani>.

fotograficky provedené scenérie, portréty nebo zvířata. Tetování může být jak barevné, tak černobílé.⁸²

Obrázek č. 13: Realistické tetování

3. Akvarelové tetování (watercolor) je nový tetovací styl, který napodobuje malířskou techniku akvarelu. Tato tetování vyžadují především kreativitu a uměleckou tvořivost. Jsou harmonická a přinášejí především estetické potěšení. U akvarelových tetování nejsou příliš užívané konkrétní symboly (pokud ano, tak značně zjednodušeně), jde zde spíše o souhru barevných tónů.⁸³

Obrázek č. 14: Akvarelové tetování

⁸² Realism. *Homie Tattoo* [online]. 5.8.2019 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://homietattoo.cz/tattoo-style/realism/>.

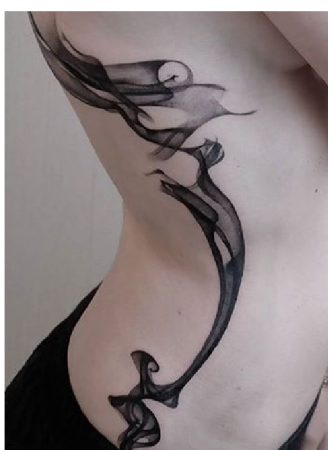
⁸³ Akvarelové tetování. *Black House Tattoo* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/akvarelove-tetovani>.

4. Minimalistické tetování je poměrně mladým fenoménem. Je charakteristické především svým jednoduchým a zkratkovitým provedením bez jakýchkoliv ozdobných prvků či detailů. Tetování jsou nejčastěji jednobarevná. Bývají často geometricky a lineárně provedená. Motivy můžou být jakékoliv – postavy, zvířata, rostliny, symboly nebo neživá tělesa. Motivy provedené v tomto stylu jsou často velmi malé a nenápadné.⁸⁴

Obrázek č. 15: Minimalistické tetování

5. Abstraktní tetování se většinou kreslí přímo na kůži bez předchozího návrhu. Pro abstrakci neexistují žádná definovatelná pravidla. Charakteristickými prvky jsou především spontánnost, jedinečnost, neomezenost a samozřejmě absence konkrétních motivů. Tento styl se především v posledních několika letech těší velké popularitě.⁸⁵

Obrázek č. 16: Abstraktní tetování

⁸⁴ Minimalistické tetování. *Black House Tattoo* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/minimalisticke-tetovani>.

⁸⁵ Abstraktní tetování. *Black House Tattoo* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/abstraktni-tetovani>.

7 Tetování jako umění

Umění je termín, který nemá zcela jednoznačnou definici, protože se jeho pojetí stále mění. Podle Ottova slovníku naučného (1907) je umění v širším slova smyslu lidská činnost, součást kultury, která zahrnuje vše, co vytvořili jedinci se zvláštními a jakkoliv odlišnými schopnostmi, a odlišuje tak člověka od zvířete. V užším slova smyslu je umění úmyslným vytvářením děl, která nad ostatními lidskými výtvořeny vynikají estetickou hodnotou. Nabývá subjektivního významu - je osobním vyjádřením umělcovy individuality, jeho názorů, pocitů a myšlenek.⁸⁶ Tato definice je ale pouze jednou z mnoha a v dnešní době se může jevit jako zastaralá a neaktuální.

Moderní přístupy k pojmu umění se však liší. Tomáš Kulka⁸⁷ ve své eseji uvádí, že z hlediska subjektivní verze relativismu, kdy závisí především na individuálních preferencích, je umění individuální záležitostí toho, kdo jej tak spatřuje, a proto je nemožné tento termín definovat. Podle jiné verze relativismu je pojem umění závislý na společensko-historickém kontextu, přičemž estetické hodnoty jsou relativní a mění se v závislosti na společensko-historických preferencích. V této souvislosti je možné zmínit zejména sociologicko-historický relativismus, který se opírá o teorie kritika umění a filosofa Arthura Danta, profesora filosofie George Dickieho a šířeji o texty filosofa, sociologa a psychologa Michela Foucaulta. Vizuální umění prošlo přibližně od poloviny 20. století řadou výrazných změn a vzhledem k tomu je riskantní tvrdit, že umění lze charakterizovat pomocí nějakého výčtu konkrétních vlastností, nebo stanovit hranici toho, co umění je a co není. Odstraňování nebo zpochybňování hranic se stalo součástí umění (např. dadaismus a Duchampova Fontána, která demonstruje to, že umění není možné definovat určitými spojujícími vlastnostmi, protože stejný objekt jednou je a podruhé není uměním). Myšlenka, že to, co spojuje umělecká díla, je strukturální podobnost vlastností daných děl, ovšem nebyla zcela opuštěna. Dokladem mohou být teorie funkcionalistické (v našem prostředí zejména funkčně-strukturální teorie Jana Mukařovského). Vzhledem k tomu, že předmětem této práce není analýza jednotlivých estetických koncepcí a různých možných definic pojmu umění, ponechme tyto teorie stranou. Pro naše potřeby postačí zjednodušená verze Dickieho institucionální teorie, kterou lze ve zkratce formulovat např. takto: To, co je, či není umění, „je dáno určitým společensko-

⁸⁶ *Ottův slovník naučný: Ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí 26. U-Vusín.* Praha: J. Otto, 1907, s.170.

⁸⁷ KULKA, Tomáš. *Umění a kýč.* Praha: Torst, 2014.

*historickým procesem, ne jeho imanentní strukturou*⁸⁸, resp. „*umění je to, co je na umění pasováno*“⁸⁹. Z tohoto hlediska se ovšem otázka, zdali je tetování uměním, jeví zbytečnou. Tetování bezpochyby vstoupilo do institucionálního prostoru umění (výstavy, odborné publikace atd.⁹⁰), a v tomto smyslu již přinejmenším některá díla, která za tetování označujeme, či která s tetováním tak či onak souvisejí, dosáhla statusu děl uměleckých.

Filosofie tetování se mění, stejně jako se mění pojetí toho, co je a není umění. V pradávných civilizacích fungovalo tetování jinak než ve společnosti moderní. Původní tetování fungovala ve většině případů jako kolektivní a společenský prvek, často se symbolickým významem a řadou funkcí, které se v dnešní době už příliš nevyskytují (funkce magická, léčebná, rituální apod.). V období prvního rozmachu tetování v minulém století tetování fungovala jinak, než fungovala dříve, a fungovala jinak, než fungují dnes. Šlo o prefabrikované obrázky většinou bez osobního významu, často vytvářené za účelem zviditelnění se. Moderní tetování v dnešní době je především záležitostí individuální – vyjadřuje jedincovy názory, postoje a myšlenky, ve většině případů se jedinec snaží tetováním odlišit se od ostatních. Přibývá čím dál více lidí, pro které není tetování pouhým obrázkem na kůži nebo aktuálním módním výstřelkem. Jsou voleny originální motivy, tetovací styly a je kladen větší výraz na tatéra, který není chápán jako pouhý zprostředkovatel tetování.

Tetování je v dnešní chápáno především jako projev masové kultury. Masová kultura je ale tak, či onak součástí umění. Zároveň již bylo řečeno, že přinejmenším z hlediska institucionálního pojetí umění tetování představuje svébytnou formu umění. Nabízí se ale otázka, na základě čeho může být konkrétní tetování označeno za umění. Této otázce se institucionální teorie vyhýbají, resp. nedokážou na ni uspokojivě odpovědět. A právě na názor ohledně vztahu tetování a umění, kromě toho např. i na obecný postoj k tetování, motivaci k pořízení (nebo naopak k nepořízení si) si tetování, počet, styl, motivy a techniky provedení vlastního tetování nebo na kritéria pro výběr tatéra atd. byli dotazováni respondenti praktického výzkumu, který bude rozebrán v následující části práce.

⁸⁸ Tamtéž, s. 18.

⁸⁹ Tamtéž, s. 17.

⁹⁰ Výstavy a festivaly tetování ve světě jsou např. pařížská *Tatoueurs Tatoués* (zde vystavoval i český tatér Musa), *Body Of Work: Tattoo Culture* v muzeu MoPOP v americkém Seattlu, *Australian Tattoo Expo* v Sydney, v České republice je nejznámější *Tattoo Convention Prague*.

PRAKTICKÁ ČÁST

1 Terénní výzkum

1.1 Výzkumný záměr

Výzkumným záměrem bylo zmapovat názor české společnosti na fenomén tetování. Cílem výzkumného šetření bylo za pomoci konkrétních otázek zjistit, jaký mají lidé v dnešní době názor na tetování, jaká je jejich motivace pro pořízení či nepořízení si tetování, s jakými reakcemi okolí na tetování se setkávají, jaký styl, techniku nebo motivy volí pro svá tetování nebo na základě čeho si vybírají tatéra. Rovněž bylo cílem zjistit, zda je tetování považováno za umění, tatér za umělce a zda je tetování vnímáno jako pouhý trend dnešní doby, nebo jestli existuje povědomí o tom, že jde o jev, který má v historii hluboké kořeny. Záměrem zkoumání bylo také získat odpovědi na obdobné otázky v řadách profesionálů v oblasti tetování.

1.2 Hypotézy

V kombinaci s poznatky, které byly získány studiem literatury v rámci této práce, a s vlastními zkušenostmi, byly stanoveny tyto hypotézy, které budou po vyhodnocení nasbíraných dat buď potvrzeny, nebo vyvráceny:

1. Většina lidí zaujímá k tetování pozitivní nebo neutrální postoj. Negativní postoj zaujímá především věková kategorie od padesáti let a výše.
2. V dnešní době je nejčastější motivací k pořízení si tetování vyjádření osobních důvodů (vzpomínka, názor apod.) nebo dekorativní účel.
3. V dnešní době je nejoblíbenější minimalistický, abstraktní a realistický styl. Z motivů převládají přírodní motivy, motivy zvířat, abstrakce, symboly a texty. Nejčastěji jsou tetování zhotovena strojkem.
4. Většina lidí si pořídí první tetování mezi 18. a 25. rokem života, protože mladí lidé bývají v tomto směru otevřenější novým věcem, impulzivnější a méně konzervativní.
5. Nejčastějším důvodem, proč si lidé tetování nepořídí, ačkoliv k němu mají pozitivní vztah, je strach z reakcí okolí nebo komplikace v zaměstnání.
6. Tetování je vnímáno jako soudobý moderní trend.

1.3 Metodologie výzkumu

Provedený výzkum byl kombinací kvalitativního a kvantitativního. Podle Hendla⁹¹ je kvalitativní výzkum „*proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.*“⁹² Kvantitativní výzkum naopak „*využívá náhodné výběry, experimenty a silně strukturovaný sběr (...). Konstruované koncepty zjišťujeme pomocí měření, v dalším kroku získaná data analyzujeme statistickými metodami s cílem je explodovat, popisovat, případně ověřit pravdivost našich představ o vztahu sledovaných proměnných.*“⁹³

Hlavní skupinou metod sběru dat kvalitativního výzkumu je kvalitativní dotazování, čili naslouchání, kladení otázek a získávání jejich odpovědí. Toho se může docílit za pomoci dotazníků, testů či rozhovorů. Mezi další metody kvalitativního výzkumu lze zařadit pozorování.⁹⁴ Metodami sběru dat kvantitativního výzkumu mohou být rovněž dotazníky nebo pozorování. Pro kvantitativní výzkum musí být na rozdíl od kvalitativního výzkumu nashromážděná data měřitelná. Další metodou kvantitativního výzkumu jsou testy.⁹⁵ Pro tento výzkum byla zvolena metoda kvantitativního dotazníku a polostrukturovaného kvalitativního rozhovoru.

1.3.1 Dotazník

První metodou výzkumu byl dotazník. Dotazník byl vyhotoven v elektronické formě. Tato forma byla zvolena především pro lepší orientaci v nashromážděných datech a snazší distribuci dotazníku. Dotazník byl rovněž šířen elektronicky, a to sdílením na sociálních sítích nebo rozesláním e-mailem. Tato metoda byla zvolena rovněž z toho důvodu, že dotazník nebyl cílený na určitou společenskou skupinu, ale na širší veřejnost (nebylo zde omezení věkem, pohlavím, ani tím, zdali jedinec tetování má, či nemá), a to proto, aby bylo možné postihnout v rámci možností co nejobecnější názor. Dotazník byl anonymní. Byla využita kombinace uzavřených a polouzavřených otázek, z nichž některé byly povinné a některé byly omezeny určitým kritériem. Bylo osloveno celkem sto respondentů a všichni dotazník

⁹¹ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005.

⁹² Tamtéž, s. 50.

⁹³ Tamtéž, s. 46.

⁹⁴ Tamtéž, s. 164.

⁹⁵ Tamtéž, s. 46.

vyplnili. Jsem si ovšem vědoma, že jde o relativně malý vzorek, jehož odpovědi nemohou pokrýt celkový rejstřík názorů společnosti.

Respondenti byli tázáni na následující otázky:

1. Kolik je Vám let?
2. Jakého jste pohlaví?
3. Jaký je Váš postoj k tetování?
4. Máte nebo plánujete tetování?
5. Pokud tetování máte, kolik jich je?
6. Pokud tetování máte nebo plánujete, z jakého důvodu?
7. Pokud tetování nemáte a neplánujete, z jakého důvodu si myslíte, že si jej lidé nejčastěji pořizují?
8. Pokud tetování nemáte a neplánujete, z jakého důvodu?
9. Pokud tetování máte nebo v blízké době plánujete, jak dlouho trvalo/většinou trvá Vaše rozhodování?
10. Pokud tetování máte, v jakém věku jste si nechal/a zhotovit své první tetování?
11. Pokud tetování máte, litoval/a jste někdy jeho pořízení?
12. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ano, proč?
13. Pokud tetování máte nebo plánujete, jakou technikou je provedené/jakou techniku plánujete zvolit?
14. Pokud tetování máte nebo plánujete, jakým stylem je vyhotovené/jaký styl plánujete zvolit?
15. Pokud tetování máte nebo plánujete, jaké jsou motivy Vašeho tetování/jaké motivy plánujete zvolit?
16. Pokud tetování máte, s jakými reakcemi okolí se nejčastěji setkáváte?
17. Pokud jste se někdy setkal/a s negativní reakcí na tetování, od koho nebo v jaké souvislosti byla?
18. Pokud tetování máte nebo plánujete, na základě čeho si vybíráte tatéra?
19. Myslíte si, že je tetování uměním?
20. Myslíte si, že je tatér umělec?
21. Myslíte si, že je tetování pouze moderním trendem?
22. Věděl/a jste, že tetování je jev provázející lidstvo již po dlouhá staletí?

1.3.2 Interview

Další metodou výzkumu bylo zvoleno interview. Interview bylo vedeno s několika tatéry a to za účelem, aby byl výzkum rozšířen o pohled profesionálů. Rozhovory byly vedeny

formou polostrukturovaného dotazování - byly směřovány k určitému záměru, měly určitou osnovu a některé předem stanovené otázky, ale zároveň byla zachována jistá flexibilita procesu (doplňující otázky v průběhu rozhovoru atd.).

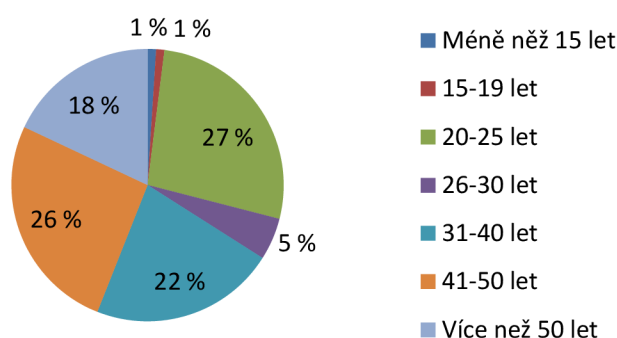
Rozhovory byly strukturovány podle následujících bodů:

1. Představení se a lokalita působení (pokud nebyl vznesen požadavek anonymity); tatérský styl a technika; zkušenosti (jak dlouho se tetování věnuje)
2. Tatérské styly, motivy a jejich proměny v čase
3. Vývoj vlastního tetovacího stylu a zdroje inspirace
4. Charakteristika zákazníků

1.4 Vyhodnocení dotazníkového šetření

1. Kolik je Vám let?

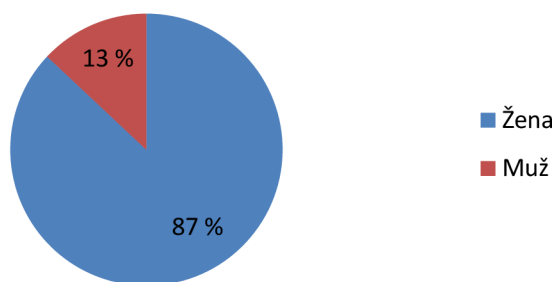
První otázka byla uzavřená a povinná. Odpovědělo 100 respondentů. Otázka zjišťovala věk dotazovaných. Pouze jednomu respondentovi (1 %) bylo méně než 15 let a jednomu (1 %) 15-19 let. Do věkové kategorie 20-25 let se zařadilo 27 respondentů (27 %) a tudíž tato věková kategorie tvoří nejpočetnější skupinu. Kategorii 26-30 let tvořilo 5 respondentů (5 %) a kategorii 31-40 let 22 respondentů (22 %). Kategorie 41-50 let byla druhá nejpočetnější, zařadilo se do ní 26 respondentů (26 %). Více než 50 let bylo 18 respondentům (18 %).

Graf č. 1

2. Jakého jste pohlaví?

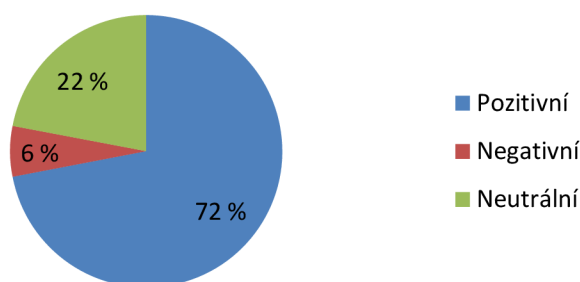
Druhá otázka byla uzavřená a povinná. Odpovědělo na ni 100 respondentů. Zjišťovala pohlaví respondentů. Dotazníku se zúčastnilo 87 žen (87 %) a pouze 13 mužů (13 %).

Graf č. 2

3. Jaký je Váš postoj k tetování?

Třetí otázka byla uzavřená a povinná. Odpovědělo 100 respondentů. Otázka zjišťovala, jaký je postoj dotazovaných k tetování. Pozitivní postoj k tetování mělo 72 respondentů (72 %) a neutrální 22 (22 %). Negativní postoj zaujímalo pouze 6 respondentů (6 %).

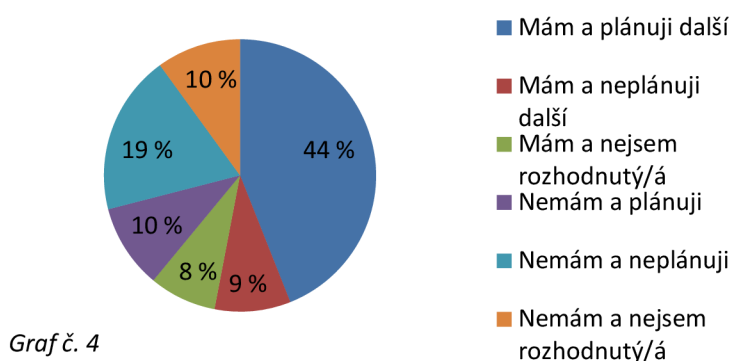
Graf č. 3

Následující tabulka ukazuje, jaký počet respondentů konkrétní věkové kategorie zvolil pozitivní, negativní nebo neutrální postoj k tetování.

	Pozitivní	Negativní	Neutrální
Méně než 15 let	1	0	0
15-19 let	1	0	0
20-25 let	14	2	11
26-30 let	4	0	1
31-40 let	19	2	1
41-50 let	22	0	4
Více než 50 let	11	2	5

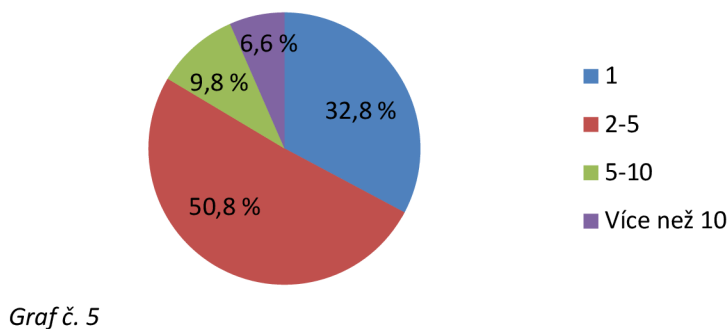
4. Máte nebo plánujete tetování?

Čtvrtá otázka byla uzavřená a povinná. Odpovědělo všech 100 respondentů. Otázka se týkala toho, zda dotazovaní mají, či nemají tetování. Z odpovědí vyplývá, že 44 respondentů (44 %) má tetování a plánuje mít další. Devět respondentů (9 %) má tetování, avšak pořízení dalšího neplánuje. Dalších 8 respondentů (8 %) tetování má a o pořízení dalšího není rozhodnuto. Deset respondentů (10 %) tetování nemá, ale plánuje jej mít. Devatenáct respondentů (19 %) tetování nemá a neplánuje. Deset respondentů (10 %) tetování nemá a o jeho pořízení není rozhodnuto. Z odpovědí také vyplývá, že 61 respondentů (61 %) má tetování a 39 respondentů (39 %) tetování nemá.

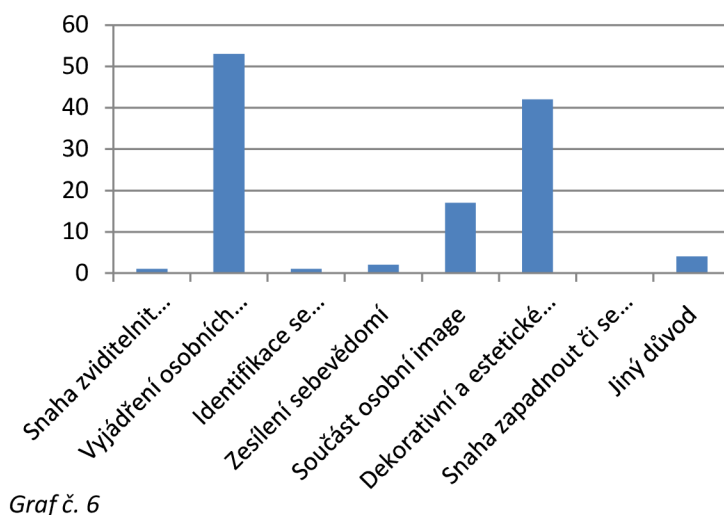
5. Pokud tetování máte, kolik jich je?

Pátá otázka byla uzavřená a byla určena jen pro ty, kteří tetování mají. Odpovědělo na ni 61 respondentů. Dotyční byli dotazováni na počet tetování. Pouze jedno tetování má 20 respondentů (32,8 %). Nejpočetnější skupinu tvořili respondenti, kteří mají 2-5 tetování a těchto respondentů bylo 31 (50,8 %). Šest respondentů (9,8 %) má 5-10 tetování a 4 respondenti (6,6 %) mají více než 10 tetování.

6. Pokud tetování máte nebo plánujete, z jakého důvodu?

Šestá otázka byla polouzavřená a byla určena jen pro ty, kteří tetování mají či jej v blízké době plánují. Respondenti mohli zvolit více odpovědí. Otázka zjišťovala, z jakých důvodů si respondenti tetování pořizují. Odpověď „snaha zviditelnit se, odlišit se, exhibicionismus“ byla zvolena 1x (1,3 %). Odpověď „vyjádření osobních důvodů - vzpomínka, životní událost, názor apod.“ byla zvolena 53x (68,8 %), a byla tak nejčastěji volenou odpovědí. Odpověď „identifikace se společenskou skupinou“ byla zvolena 1x (1,3 %), „zesílení sebevědomí“ 2x (2,6 %), „součást osobní image“ 17x (22,1 %). Druhou nejčastěji volenou odpovědí byly „dekorativní a estetické účely“, které byly zaškrtnuty 42x (54,5 %). Odpověď „snaha zapadnout či se někomu podobat“ nezmohl nikdo. Poslední odpověď „jiný důvod“ byla zvolena 4x (5,2 %). Mezi jinými důvody byly uvedeny tyto odpovědi: „osobní prožitek procesu, bolest a vznik jako takový“, „zhmotnění symbolu vlastní identity“, „živí mě to – jsem tatérka“ a „prostě ho chci“.

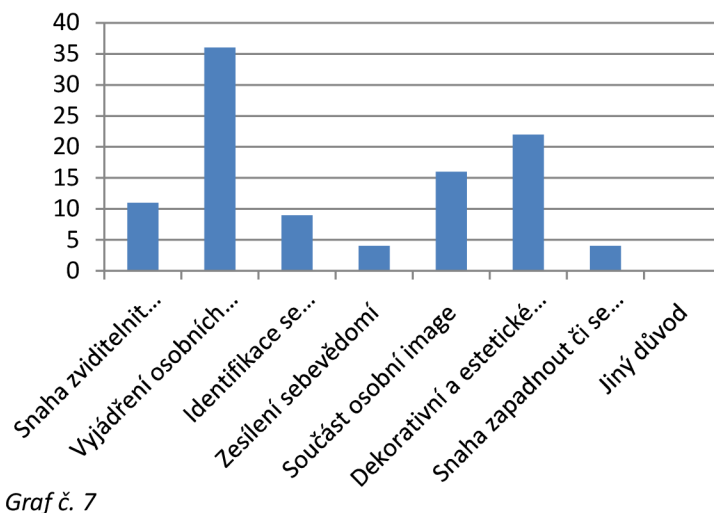

Graf č. 6

7. Pokud tetování nemáte a neplánujete, z jakého důvodu si myslíte, že si jej lidé nejčastěji pořizují?

Sedmá otázka byla polouzavřená a byla určena jen pro ty, kteří tetování nemají a neplánují. Respondenti mohli zvolit více odpovědí. Otázka zjišťovala, z jakých důvodů si respondenti bez tetování myslí, že si lidé tetování pořizují. Odpověď „snaha zviditelnit se, odlišit se, exhibicionismus“ byla zvolena 11x (22,9 %). Odpověď „vyjádření osobních důvodů - vzpomínka, životní událost, názor apod.“ byla zvolena 36x (75 %), a byla tak opět nejčastěji volenou odpovědí. Odpověď „identifikace se společenskou skupinou“ byla zvolena 9x (18,8 %), „zesílení sebevědomí“ 4x (8,3 %), „součást osobní image“ 16x (33,3 %). Druhou

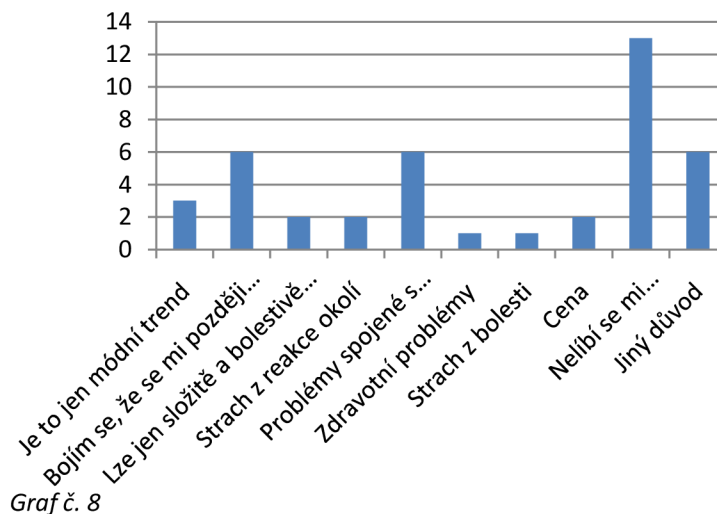
nejčastěji volenou odpovědí byly stejně jako v předchozí otázce „dekorativní a estetické účely“, které byly zaškrtnuty 22x (45,8 %). Odpověď „snaha zapadnout či se někomu podobat“ byla zvolena 4x (8,3 %). Poslední odpověď „jiný důvod“ nebyla ani jednou zvolena.

Graf č. 7

8. Pokud tetování nemáte a neplánujete, z jakého důvodu?

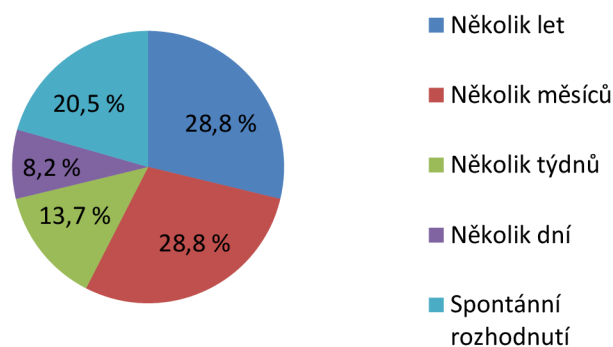
Osmá otázka byla polouzavřená a byla určena jen pro ty, kteří tetování nemají a neplánují. Respondenti mohli zvolit více odpovědí. Tázala se na to, proč tito lidé tetování nemají. Odpověď „je to jen módní trend“ byla zvolena 3x (10,3 %), „bojím se, že se mi později nebude líbit nebo toho budu litovat“ 6x (20,7 %), „lze jen složitě a bolestivě odstranit“ 2x (6,9 %), „strach z reakce okolí“ 2x (6,9 %), „problémy spojené s povoláním/budoucím povoláním“ 6x (20,7 %), „zdravotní problémy“ 1x (3,4 %), „strach z bolesti“ 1x (3,4 %), „cena“ byla zvolena 2x (6,9 %). Nejčastěji volenou odpovědí bylo „nelíbí se mi to/nepotřebuji to/nehodí se to ke mně“ a tato odpověď byla zaškrtnuta 13x (44,8 %). Odpověď „jiný důvod“ byla zvolena 6x (20,7 %). Jako jiný důvod byl dvakrát uveden důvod náboženský, třikrát různé formulace toho, že dotyčný neví, co by si nechal vytetovat, a jedenkrát důvod „vše má svůj čas“.

Graf č. 8

9. Pokud tetování máte nebo v blízké době plánujete, jak dlouho trvalo/většinou trvá Vaše rozhodování?

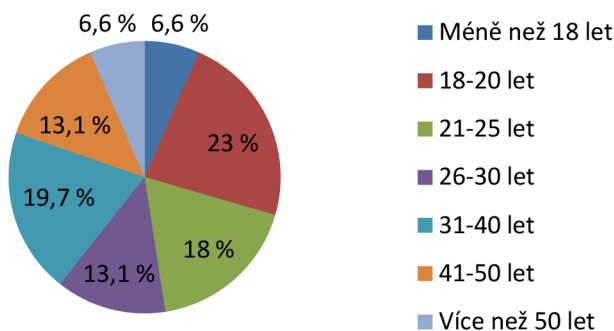
Devátá otázka byla uzavřená a byla určena jen pro ty, kteří tetování mají či jej v blízké době plánují. Odpovědělo 73 respondentů. Otázka zjišťovala, jak dlouho se dotyční rozhodují/rozhodovali pro pořízení si tetování. Několik let se rozhodovalo 21 respondentů (28,8 %). Několik měsíců se rozhodovalo také 21 respondentů (28,8 %). Deset respondentů (13,7 %) se rozhodovalo několik týdnů a 6 (8,2 %) se rozhodovalo několik dní. Tetování bylo spontánním rozhodnutím pro 15 respondentů (20,5 %).

Graf č. 9

10. Pokud tetování máte, v jakém věku jste si nechal/a zhotovit své první tetování?

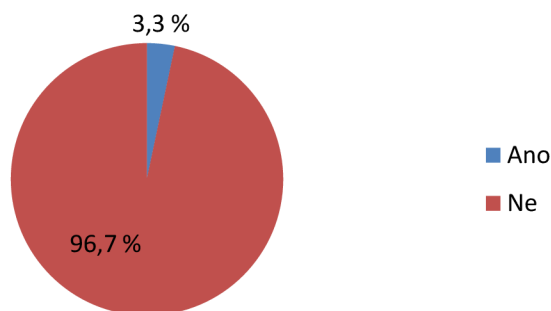
Desátá otázka byla uzavřená a byla určena jen pro ty, kteří tetování mají. Odpovědělo na ni 61 respondentů. Otázka zjišťovala, v jakém věku si respondenti nechali zhotovit první tetování. Čtyři dotazovaní (6,6 %) uvedli, že si první tetování nechali udělat ve věku nižším než 18 let. V rozmezí 18-20 let si jej pořídilo 14 respondentů (23 %), v rozmezí 21-25 let 11 respondentů (18 %), v rozmezí 26-30 let 8 respondentů (13,1 %), v rozmezí 31-40 let 12 respondentů (19,7 %) a v rozmezí 41-50 let 8 respondentů (13,1 %). Ve věku vyšším než 50 let si své první tetování pořídili 4 respondenti (6,6 %).

Graf č. 10

11. Pokud tetování máte, litoval/a jste někdy jeho pořízení?

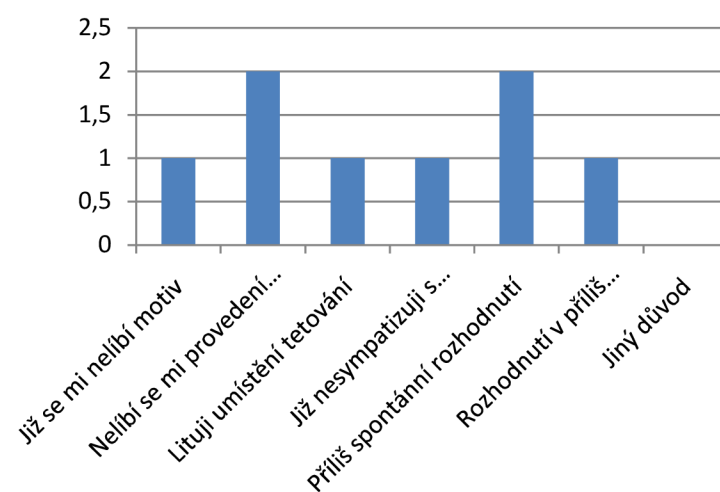
Jedenáctá otázka byla uzavřená a určená jen pro ty, kteří tetování mají. Odpovědělo 61 respondentů. Otázka zjišťovala, zda dotazovaní někdy litovali pořízení svého tetování. Pouze 2 respondenti (3,3 %) uvedli, že litují, zbylých 59 respondentů (96,7 %) nelituje.

Graf č. 11

12. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ano, proč?

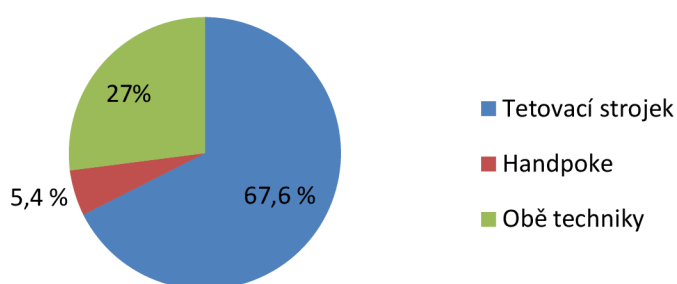
Dvanáctá otázka byla polouzavřená a určená jen pro ty, kteří na předchozí otázku odpověděli ano. Respondenti mohli zvolit více odpovědí. Otázka se ptala, z jakých důvodů dotazovaní litují pořízení si tetování. Odpověď „již se mi nelíbí motiv“ byla zvolena 1x (50 %), „nelíbí se mi provedení tetování“ 2x (100 %), „lituji zvoleného umístění tetování“ 1x (50 %), „již nesympatizuji s důvodem/významem/symbolikou daného tetování“ 1x (50 %), „šlo o příliš spontánní rozhodnutí“ 2x (100%) a „šlo o rozhodnutí v příliš mladém věku“ 1x (50 %). Jiný důvod nebyl uveden.

Graf č. 12

13. Pokud tetování máte nebo plánujete, jakou technikou je provedené/jakou techniku plánujete zvolit?

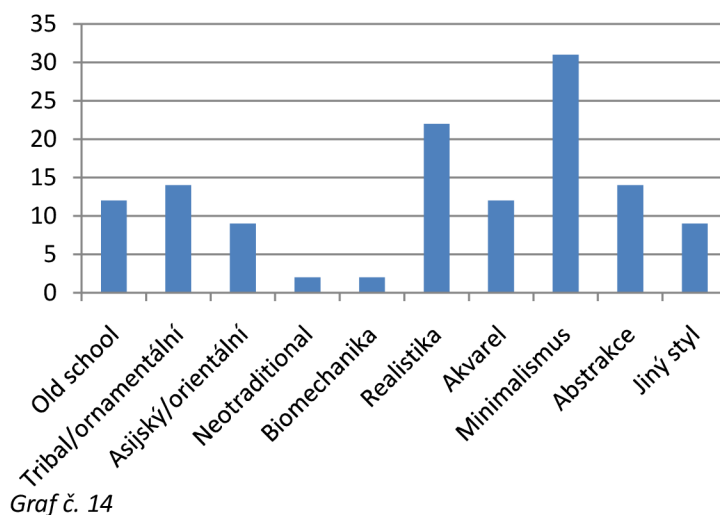
Třináctá otázka byla uzavřená a byla určena jen pro ty, kteří tetování mají či jej v blízké době plánují. Odpovědělo 74 respondentů. Otázka se ptala na to, jakou technikou mají dotazovaní tetování zhotovené či jakou techniku plánují zvolit. Techniku tetovacího strojek zvolilo 50 respondentů (67,6 %), techniku handpoke uvedli 4 respondenti (5,4 %) a kombinaci obou technik 20 respondentů (27 %).

Graf č. 13

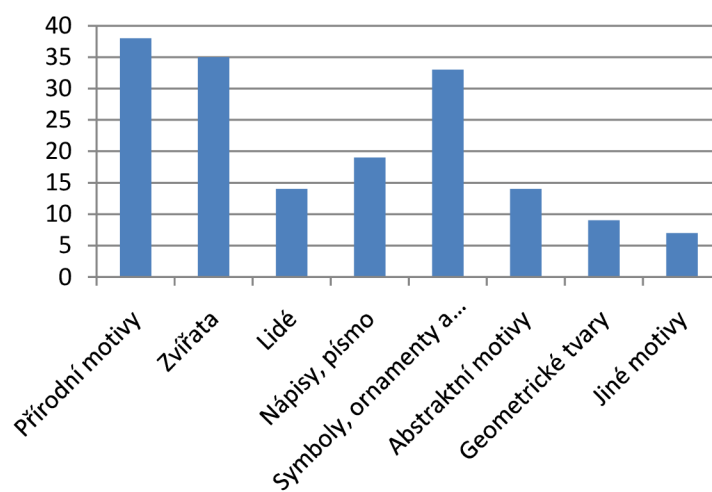
14. Pokud tetování máte nebo plánujete, jakým stylem je vyhotovené/jaký styl plánujete zvolit?

Čtrnáctá otázka byla polouzavřená a byla určena jen pro ty, kteří tetování mají či jej v blízké době plánují. Respondenti mohli zvolit více odpovědí. Otázka se ptala na to, jakým stylem mají respondenti svá tetování provedena či jaký styl plánují zvolit. Odpověď „old school“ byla zvolena 12x (17,1 %), „tribal/ornamentální styl“ 14x (19,5 %), „asijský/orientální styl“ 9x (12,2 %), „neotraditional“ 2x (2,4 %), „biomechanika“ 2x (2,4 %), „realistický styl“ 22x (31,7 %) a „akvarelový styl“ 12x (17,1 %). Nejčastěji zvolenou odpovědí byla odpověď „minimalistický styl“, která byla zvolena 31x (43,9 %). Odpověď „abstrakce“ byla zvolena 14x (19,5 %). Odpověď „jiný styl“ byla zvolena 9x (12,2 %) a jako jiné styly zde byly uvedeny 4x kaligrafie, 3x handpoke (který je primárně technikou, ale z určitého pohledu se dá považovat i za styl), trash polka a fantasy.

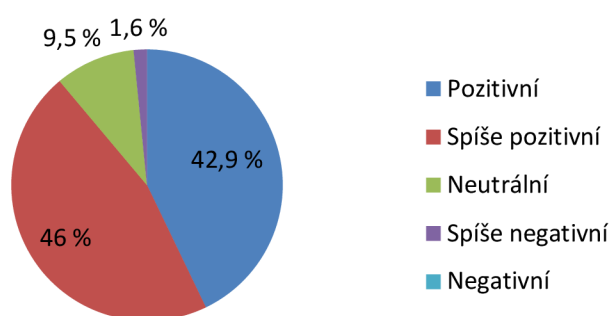
15. Pokud tetování máte nebo plánujete, jaké jsou motivy Vašeho tetování/jaké motivy plánujete zvolit?

Patnáctá otázka byla polouzavřená a byla určena jen pro ty, kteří tetování mají či jej v blízké době plánují. Respondenti mohli zvolit více odpovědí. Otázka se ptala na to, jaké motivy respondenti mají vytetované či jaké plánují zvolit. Odpověď „přírodní motivy (květiny, stromy, přírodní scenérie atd.)“ byla zvolena 38x (53,7 %) a byla nejčastější odpovědí. Odpověď „zvířata“ byla zvolena 35x (48,8 %), „lidé (portrét, postava atd.)“ 14x (19,5 %), „nápis, písmo“ 19x (26,8 %), „symboly, ornamenty a znaky“ 33x (46,3 %), „abstraktní motivy“ 14x (19,5 %) a „geometrické tvary“ 9x (12,2 %). Odpověď „jiné motivy“ byla zvolena 7x (9,8 %) a jako jiné motivy zde byly uvedeny 5x motivy z filmů nebo z počítačových her a 2x „všechno možné“.

16. Pokud tetování máte, s jakými reakcemi okolí se nejčastěji setkáváte?

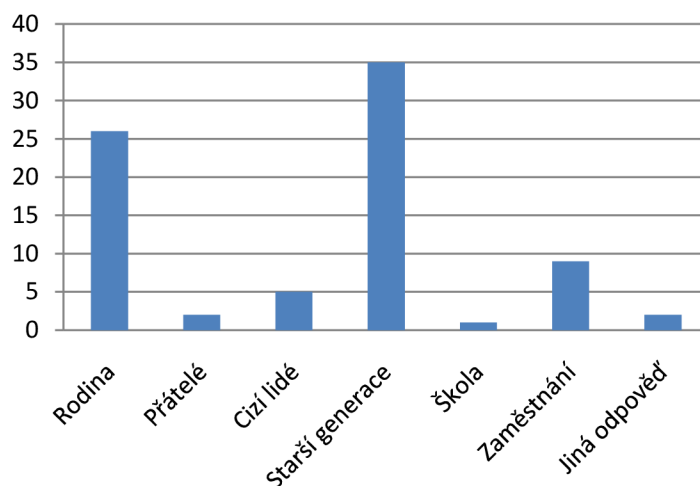
Šestnáctá otázka byla uzavřená a určená jen pro ty, kteří tetování mají. Odpovědělo 63 respondentů, což znamená, že odpověděli navíc dva respondenti, kteří tetování teprve plánují. S pozitivními reakcemi se setkává 27 respondentů (42,9 %), spíše s pozitivními reakcemi 29 respondentů (46 %), s neutrálními reakcemi 6 respondentů (9,5 %) a spíše s negativními reakcemi 1 respondent (1,6 %). Nikdo z respondentů neuvedl, že se nejčastěji setkává s negativní reakcí okolí na tetování.

Graf č. 16

17. Pokud jste se někdy setkal/a s negativní reakcí na tetování, od koho nebo v jaké souvislosti byla?

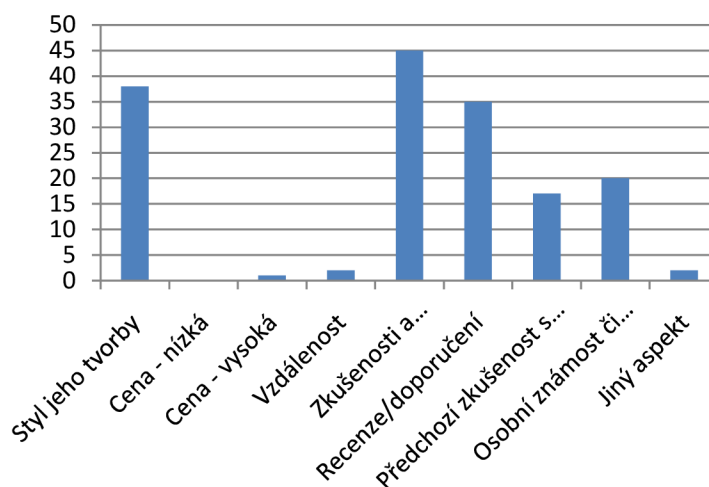
Sedmnáctá otázka byla polouzavřená a byla určena pro ty, kteří se někdy setkali s negativní reakcí okolí na tetování. Respondenti mohli zvolit více odpovědí. Otázka se ptala na to, od koho či v jaké souvislosti se s negativní reakcí dotyční setkali. Odpověď „rodina“ byla zvolena 26x (48,1 %), „přátelé“ 2x (3,7 %), „cizí lidé“ 5x (9,3 %). Odpověď „starší generace“ byla zvolena 35x (64,8 %) a byla nejčastější odpovědí. Odpověď „škola“ byla zvolena 1x (1,9 %), „zaměstnání“ 9x (16,7 %) a jiná odpověď byla zvolena 2x (3,7 %). Jako jiná odpověď bylo uvedeno „anonymní reakce na sociálních sítích“ a další to, že si dotyčný na konkrétní negativní reakci nevzpomíná.

Graf č. 17

18. Pokud tetování máte nebo plánujete, na základě čeho si vybíráte tatéra?

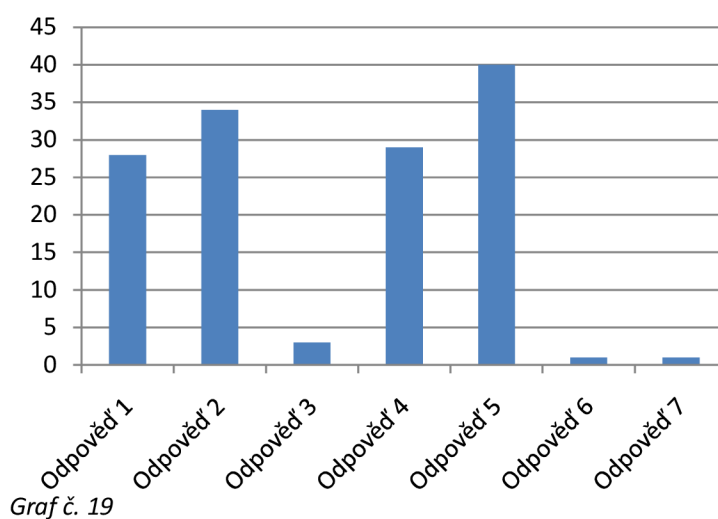
Osmnáctá otázka byla polouzavřená a určená pro ty, kteří tetování mají nebo plánují. Respondenti mohli zvolit více odpovědí. Otázka se ptala na to, podle čeho si dotazovaní vybírají tatéra. Odpověď „styl jeho tvorby“ byla zvolena 38x (51,4 %), „cena – důležitá je nízká cena“ nebyla zvolena ani jednou a odpověď „cena – důležitá je vyšší cena, protože je zárukou kvality“ byla zvolena 1x (1,4 %). Odpověď „vzdálenost od místa bydliště“ byla zvolena 2x (2,7 %), „zkušenosti a profesionalita tatéra“ 45x (60,8 %) a byla tak nejčastější odpovědí. Odpověď „recenze nebo doporučení“ byla zvolena 35x (47,3 %), „předchozí zkušenost s tatérem“ 17x (23 %) a „osobní známost či sympatie k tatérovi“ 20x (27 %). Jiný aspekt byl zvolen 2x (2,7 %) a byly uvedeny odpovědi: „jsem tatérka, takže se tetuji sama“ a „tatér mi musí sedět jako člověk“.

Graf č. 18

19. Myslíte si, že je tetování uměním?

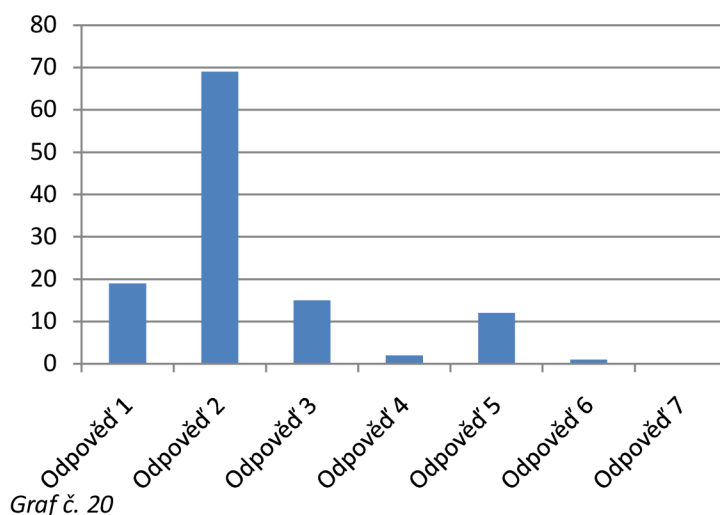
Devatenáctá otázka byla polouzavřená a povinná. Respondenti mohli zvolit více odpovědí. Otázka se tázala se na to, jestli si respondenti myslí, že je tetování uměním a proč. Odpověď „jedná se o umělecký počín vytvářený na kůži, a tak se v každém případě jedná o umění, ať je jeho podoba jakákoliv“ (odpověď 1) byla zvolena 28x (28 %). Odpověď „o umění se jedná jen v tom případě, je-li tetování kvalitně provedené a estetické“ (odpověď 2) byla zvolena 34x (34 %). Odpověď „o umění se jedná jen v tom případě, jde-li o realistický a složitý motiv“ (odpověď 3) byla zvolena 3x (3 %). Odpověď „o umění se jedná jen v tom případě, jde-li o originální motiv s individuálním významem, a ne o okopírovaný obrázek z internetu, napodobeninu již existujícího tetování nebo aktuální trend“ (odpověď 4) byla zvolena 29x (29 %). Odpověď „pojetí umění je individuální – pokud se dané tetování nelíbí mně, neznamená to, že jej jeho nositel nebo jeho tatér nepovažuje za umění“ (odpověď 5) byla zvolena 40x (40 %) a byla nejčastěji volenou odpovědí. Odpověď „o umění se nejedná v žádném výše zmíněném případě“ (odpověď 6) byla zvolena 1x (1 %). Jiná odpověď (odpověď 7) byla zvolena 1x (1 %) a bylo zde uvedeno blíže nezdůvodněné „ano“.

20. Myslíte si, že je tatér umělec?

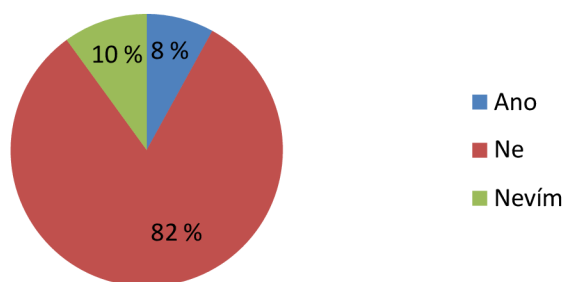
Dvacátá otázka byla polouzavřená a povinná. Respondenti mohli zvolit více odpovědí. Otázka se tázala na to, jestli respondenti považují tatéry za umělce a proč. Odpověď „ano, ve všech případech“ (odpověď 1) byla zvolena 19x (19 %). Odpověď „ano, pokud má vlastní styl a nekopíruje tvorbu někoho jiného“ (odpověď 2) byla zvolena 69x (69 %) a byla nejčastěji volenou odpovědí. Odpověď „ano, pokud má dlouholeté zkušenosti a je profesionál“ (odpověď 3) byla zvolena 15x (15 %). Odpověď „ano, pokud vytváří složité nebo realistické motivy“ (odpověď 4) byla zvolena 2x (2 %). Odpověď „ano, pokud je jeho tvorba estetická a

líbí se mi“ (odpověď 5) byla zvolena 12x (12 %). Odpověď „ne, tatér je zprostředkovatel tetování a měl by vytetovat cokoliv, co zákazník požaduje“ (odpověď 6) byla zvolena 1x (1 %) a odpověď „ne, tatér není umělec v žádném případě“ (odpověď 7) nebyla zvolena ani jednou.

21. Myslíte si, že je tetování pouze moderním trendem?

Dvacátá první otázka byla uzavřená a povinná. Odpovědělo 100 respondentů. Otázka se ptala na to, zda si dotazovaní myslí, že je tetování pouze moderním trendem. Osm respondentů (8 %) odpovědělo, že ano, 82 respondentů (82 %) uvedlo, že ne, a 10 respondentů (10 %) odpovědělo, že neví.

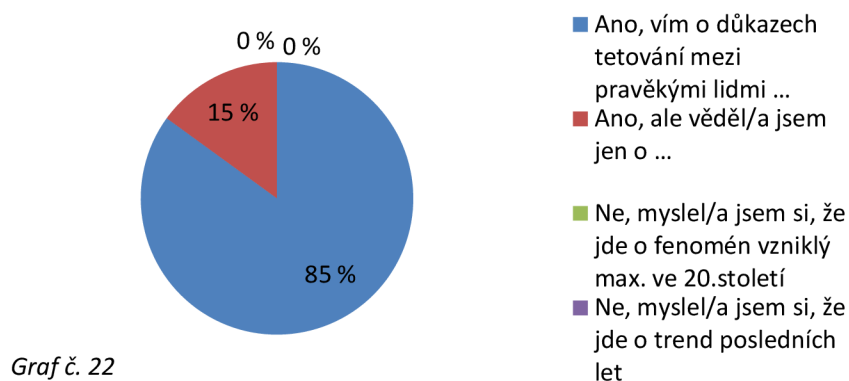

Graf č. 21

22. Věděl/a jste, že tetování je jev provázející lidstvo již po dlouhá staletí?

Poslední, dvacátá druhá otázka byla uzavřená a povinná. Odpovědělo 100 respondentů. Otázka se ptala na to, zda dotazovaní vědí o historii tetování. Osmdesát pět respondentů (85 %) vybralo odpověď „ano, vím o důkazech tetování mezi pravěkými lidmi, starověkými civilizacemi, tradičním tetování domorodých kmenů, tetování mezi vězni a

dalšími kulturami“, 15 respondentů (15 %) vybralo odpověď „ano, ale věděl/a jsem jen o tetování domorodých kmenů nebo věžeňském tetování“. Odpovědi „ne, myslel/a jsem si, že jde o fenomén vzniklý maximálně ve 20. století“ a „ne, myslel/a jsem si, že jde o módní trend posledních let“ nezaškrtnul nikdo.

1.4.1 Shrnutí dotazníkového šetření a vyhodnocení hypotéz

Z nasbíraných dat vyplývá, že téměř tři čtvrtiny dotazovaných (72 %) zaujímá k tetování pozitivní postoj. Neutrální postoj má 22 % a pouze 6 % dotazovaných zaujímá postoj negativní. Negativní postoj byl zvolen vždy dvakrát ve věkových kategoriích 20-25 let, 31-40 let a více než 50 let. Tato data potvrzují hypotézu, že většina lidí zastává k tetování pozitivní či neutrální postoj, avšak částečně vyvrací domněnku, že negativní postoj zastává především věková kategorie od padesáti let a výše. V této kategorii byl totiž pozitivní postoj zvolen 11x, neutrální 5x a negativní jen 2x. Této hypotézy se ale týká i otázka, v jakých situacích či od koho se respondenti setkali s negativní reakcí na tetování. Zde respondenti nejčastěji uváděli, že negativní reakce nejčastěji přicházejí od starší generace lidí. Tato odpověď představovala 64,8 % odpovědí na tuto otázku.

Nejčastější motivací k pořízení si tetování mezi respondenty, kteří tetování mají či jej plánují, bylo vyjádření osobních důvodů, jako je např. vzpomínka, životní událost nebo názor. Druhou nejčastější motivací byly dekorativní a estetické účely. To potvrzuje druhou hypotézu. Stejně tak respondenti, kteří tetování nemají, si nejčastěji myslí, že si lidé pořizují tetování z těchto důvodů. Naopak ale respondenti bez tetování si myslí, že si lidé pořizují tetování také kvůli snaze zviditelnit se, identifikovat se se společenskou skupinou nebo zapadnout či se někomu podobat, přičemž tyto odpovědi nebyly mezi respondenty s tetováním téměř vůbec uváděny.

Z dat vyplývá, že v dnešní době je nejoblíbenějším stylem styl minimalistický. Druhý nejčastěji volený styl byl styl realistický a za ním byly se stejným počtem responsí tribal/ornamentální styl a abstrakce. Jako motivy tetování mezi respondenty převládají přírodní motivy, za nimi jsou zvířata, poté symboly, ornamenty a znaky. Většina respondentů uvedla, že má tetování provedené strojkem či kombinací strojku a ručního tetování. Třetí hypotéza se tak částečně potvrzuje. Rozdíl tvoří to, že v hypotéze nebyl uveden tribal/ornamentální styl jako jeden z nejoblíbenějších. Hypotéza rovněž předpokládala, oblíbenost motivů přírodních, abstraktních, motivů zvířat, písma a symbolů bude vyrovnanější. Přírodní motivy tvořily 53,7 % odpovědí, motivy zvířat 48,8 % odpovědí a symboly, ornamenty a znaky 46,3 % odpovědí. Z toho tedy vyplývá, že jsou tyto tři kategorie motivů poměrně vyrovnané. Naopak nápisy a písmo tvořily 26,8 % odpovědí a abstraktní motivy 19,5 % odpovědí, což je stejný podíl jako motivů lidí.

Hypotéza čtvrtá, která předpokládala, že si většina lidí pořídí své první tetování mezi 18. a 25. rokem života, se částečně potvrdila. Mezi 18. a 25. rokem si své první tetování pořídilo 41 % respondentů. Ačkoliv tato věková kategorie představovala největší podíl, netvořila ani polovinu responsí. Věkové kategorie pořízení si prvního tetování byly poměrně vyrovnané. Pro zajímavost podíl respondentů, kteří si nechali udělat své první tetování ve věku nižším než 18 let (6,6 %), byl stejný jako podíl respondentů, kteří si pořídili první tetování ve věku vyšším než 50 let.

Nejčastěji uváděným důvodem, proč si lidé tetování nepořídí, bylo uvedeno to, že se jim jednoduše nelíbí, nepotřebují je či se k nim nehodí. Tento důvod představoval 44,8 % odpovědí. Důležité je vzhledem k hypotéze říct, že tuto odpověď nezvolil nikdo, kdo má k tetování postoj pozitivní. Pátá hypotéza předpokládala, že nejčastějším důvodem, proč si lidé tetování nepořídí, ačkoliv k němu mají pozitivní vztah, je strach z reakce okolí nebo komplikace v zaměstnání. Mezi těmi, kteří mají k tetování vztah pozitivní, však převládaly jiné důvody (33,3 %), a to důvody náboženské či jednoduše to, že dotyčný neví, co by si vytetoval. Mezi respondenty s pozitivním vztahem k tetování byly druhým nejčastěji voleným důvodem komplikace v zaměstnání (22,2 %), které byly spolu se strachem z reakcí okolí předpokládaným důvodem. Strach z reakce okolí tvořil stejný podíl odpovědí (11,1 %) mezi respondenty s pozitivním vztahem jako důvod, že jde jen o módní trend, strach z toho, že budou později pořízení tetování litovat, strach z bolesti a cena. Pátá hypotéza se proto nepotvrdila.

Šestá hypotéza předpokládala, že je tetování vnímáno jako soudobý moderní trend. Z nasbíraných dat ale vyplývá, že tomu tak není. Pouze 8 % dotazovaných si myslí, že ano, 10 % neví a 82% respondentů tetování jako moderní trend nevnímá. Tato hypotéza se proto nepotvrdila.

Z nasbíraných dat vyplývá především to, že v dnešní době není tetování vnímáno jako jev, který by byl považován za odchylku od společenské normy nebo jako něco nežádoucího. Valnou většinou respondentů je tetování vnímáno jako umění a tatér jako umělec. Tento názor většinou zastávají i ti, kteří tetování sami nemají. Rovněž z dat vyplývá, že se funkce tetování přenesla od původních společenských funkcí především do sféry individuální. Tetování není vnímáno jako pouhý trend dnešní doby, ale jako forma sebevyjádření s hlubším přesahem.

1.5 Rozhovory s tatéry

1. Tatérka Anna

První rozhovor proběhl s tatérkou Annou. Anna má vlastní studio na Vysočině a tetování se věnuje tři roky. Nejprve začínala s tetováním metodou handpoke, nyní tetuje pouze strojkem. Svůj styl by charakterizovala jako minimalistický, protože tetuje pouze tenkými jehlami, čímž vznikají jemná a decentní tetování. Tetuje především přírodní motivy.

Když Anna začínala, tetovala cokoliv, co momentálně byla schopna zvládnout. V průběhu času si ale vytvořila vlastní styl a momentálně přijímá jen ty zákazníky, jejichž požadovaný motiv se shoduje s jejím stylem. Protože Anna tetuje relativně krátce, její styl se nijak radikálně nezměnil, pouze jej zdokonaluje. Protože tetuje především přírodní motivy, inspiraci nachází v přírodě, ale také se inspiruje prací jiných tatérů.

Vzhledem ke stylu tetování, kterým se Anna zabývá, k ní chodí především ženy. Anna říká, že si klientky často vybírají volné motivy z jejího portfolia. Nutno podotknout, že Anna, stejně jako většina tatérů, nikdy nevytetuje stejný motiv dvakrát z toho důvodu, aby bylo každé tetování jedinečné. Anna oceňuje, když jí klientky nechají v tvorbě „volnou ruku“. Častěji se na ni ale klientky obrátí s konkrétní představou, co by chtěly vytetovat, avšak Anna vždy navrhne daný motiv podle svého stylu a nikdy pouze nekopíruje již existující tetování. O význam, který mají daná tetování pro její zákazníky, či o důvod, proč se vůbec tetovat nechávají, se Anna zajímá, avšak chápe, že to častokrát může být velice osobní téma, které ne každý chce zmiňovat. Říká, že za tetováním buď stojí nějaký konkrétní význam, nebo si tetování dotyčný nechává zhotovit proto, že se mu prostě jen líbí.

2. Tatér Peter

Tatér Peter pochází ze Slovenska, ale již několik let žije v Praze, kde tetuje ve studiu Black Tulip Tattoo. Peter se tetování věnuje přes čtyři roky. Svůj tatérský styl by nazval abstrakcí nebo stylem blackwork. Styly ovšem často kombinuje. Říká, že tím, že tetuje čtyři roky, se stále učí, hledá se a zkoumá svoje možnosti. Peter preferuje formu freehand - motiv kreslí přímo na tělo bez předchozího návrhu. Do budoucna by se chtěl věnovat čistě jen abstrakci a oprostít se od čehokoliv konkrétního. Inspiraci pro svoji tvorbu Peter nachází především v sobě a ve spontánnosti okamžiku. Také ho inspiruje příroda nebo ženy. Vliv na něj má i jeho otec, který se celý život věnuje olejomalbě. Peter by se do budoucna také chtěl věnovat malířství a přenášet motivy, které tetuje, na plátno.

Peter říká, že zákazníci za ním nejčastěji chodí jen s myšlenkou či nápadem a samotné provedení už nechávají na něm. Peterův tatérský styl je velmi specifický a v důsledku toho se jeho klientela značně vyselektuje. Říká, že lidé, kteří od něj chtějí tetování, vědí, co očekávat. Význam tetování se svými zákazníky často diskutuje. U některých zákazníků stojí za tetováním hluboký význam, ale pro mnohé je tetování kousek umění, který chtějí na svém těle nosit.

Peter také uvedl zajímavý poznatek o tom, jak se tetování a výběr tatéra za poslední roky změnil. Říká, že to není tak dávno, kdy lidé, kteří chtěli tetování, chodili za jedním člověkem, který byl jediný, který v širokém okolí tetoval, a vytetoval cokoli, co zákazník požadoval. Určitě takoví tatéři existují i dnes, ale Peter si myslí, že jich je podstatně méně. Dnes je oproti dobám minulým důležitější osobitý autorský styl či originalita motivů, a to jak z pohledu zákazníka, tak tatéra. V dnešní době, kdy téměř každý tatér má účet na sociálních sítích nebo vlastní webové stránky, na kterých publikuje svoji tvorbu, je pro zákazníka mnohem snazší najít si tatéra, jehož styl tetování mu vyhovuje nejvíce, a tatéři se tak mohou plně věnovat tatérskému stylu, který preferují.

3. Tatér Ondra

Tatér Ondra působí v Hradci Králové ve studiu Tetovárna a tetuje zhruba sedm let. Jeho tatérský styl není příliš vyhraněný – věnuje se tradičnímu old school tetování, stylu neotraditional, watercolor, ale i abstrakci. Rád styly různě kombinuje a střídá. Do budoucna by se chtěl více věnovat abstraktnímu tetování s psychedelickou tematikou. Nejvíce se inspiruje tvorbou jiných tatérů.

Zákazníci za Ondrou ve většině případů chodí s konkrétním požadavkem. Přiznává, že mu zákazníci většinou posílají fotografie již hotových tetování, které by si chtěli taky nechat zvěčnit. Přesto ale tetování nikdy pouze nekopíruje, vždy se snaží motiv alespoň trochu pozměnit, aby tetování mělo jeho rukopis. Zároveň se ale snaží co nejvíce vyhovět požadavkům zákazníka. Ondra říká, že by určitě ocenil, kdyby dostával od zákazníků „volnou ruku“ při tvorbě častěji.

Ondra přiznává, že se o význam tetování svých zákazníků příliš nezajímá. Ví, že je to osobní věc. Rovněž podotýká to, že nemá příliš v oblibě, když zákazník požaduje mít význam svého tetování příliš očividný (zakomponování nápisů, jmen, dat atd. do motivu), protože si myslí, že to ubírá tetování na estetičnosti. Preferuje, když je význam znázorněn pouze symbolicky.

Ondra z vlastní zkušenosti podotýká, že se trendy v tetování v obecném měřítku určitě mění. Jako příklad uvádí akvarelový styl tetování, který před pár lety tetoval velice často, ale dnes jeho obliba postupně klesá. Dále jde také o určité motivy (např. symbol nekonečna), které byly před několika lety velice populární, ale dnes už si je téměř nikdo vytetovat nedává. Ondra si myslí, že styl old school je nejvíce nadčasovým stylem tetování.

1.5.1 Shrnutí rozhovorů

Rozhovory poskytli tři tatěři z různých částí České republiky. Každý z tatérů má odlišný styl tetování – Anna se věnuje minimalistickému tetování, Peter především abstrakci a Ondra kombinuje styly, jako jsou old school, neotraditional nebo akvarel.

Z výpovědí je zřejmé, že jsou tatěři rádi, pokud jim klient prozradí význam daného tetování, ale respektují, že se může jednat o velmi osobní téma. Tatěři se většinou shodli na tom, že existují dvě skupiny lidí, kteří se nechávají tetovat – ti, pro které má tetování hluboký význam, a ti, kteří se tetují z estetických důvodů. Tento fakt zároveň podporuje výsledek dotazníkového šetření, kdy nejčastější důvod pořízení si tetování tvořilo vyjádření osobních důvodů a estetické účely.

Ani jeden z tatérů vysloveně nepřipustil, že by se nechával příliš ovlivňovat soudobými trendy v tetování. Je těžké určit, co jsou vůbec trendy v tetování, když existuje tolik různých tetovacích stylů. Tatěr Ondra, který má z těchto tatérů nejvíce zkušeností, podotknul, že vždy existuje určitý styl či motiv, který je na nějakou dobu trendem, avšak jeho popularita po určité době klesá.

Ve výpovědích tatérů je jasně čitelný důraz, který každý z nich klade na autorský styl a jedinečnost každého vytetovaného motivu. Kopírování již existujících tetování je pro tatéry, kteří své řemeslo berou jako umění, nepřipustné. Pryč jsou časy, kdy existovaly jen katalogové motivy, které se tetovaly opakovaně, nebo kdy existoval jediný tatér v okolí, který vytetoval cokoliv. Pokud zákazník přijde již s konkrétní představou o provedení tetování či tatérovi ukáže fotografii již existujícího tetování, které by si také přál, tatér vždy motiv alespoň upraví tak, aby mělo výsledné tetování jeho rukopis. Všichni tři tatéři ale nejvíce preferují, když jim zákazník nechá při tvorbě volnost. Z toho vyplývá, že v dnešní době tatér působí jako umělec s vlastním nezaměnitelným stylem tetování.

2 Autorský projekt

Praktickým výstupem bakalářské práce je realizace autorského portfolia. Finálním produktem je soubor dvaceti návrhů na tetování. Práci tvořily tři fáze – hledání inspirace, kresba návrhů a následná digitální úprava v programu Adobe Photoshop.

2.1 Proces tvorby návrhů

Vlastní návrhy na tetování jsou inspirovány především styly old school, neotraditional, linework, dotwork, blackwork a abstrakcí. Inspirace byla nacházena na internetu, v portfoliích tatérů a také v přírodě. Jako zdroje inspirace mohu uvést konkrétní jména, jako jsou tatéři Ed Hardy nebo Sailor Jerry pro klasický old school styl, tatéři Yeray Perez, Luan Roots nebo Connie Kobayashi pro styl neotraditional, a Lukáš Musil nebo tatér Peter (dotazovaný v rozhovoru) pro abstraktní styl tetování.

Druhou fází procesu byla kresba návrhů. Návrh byl nejdříve nakreslen tužkou na papír a poté byla kresba obtažena fixy, případně ještě doplněna tuší (návrhy *Jelen*, *Orel* a *Sova*). Následně byla ve většině případů podkladová kresba tužkou vymazána. Kresba tužkou byla zachována pouze u návrhu *Kočka*. Návrhům *Abstrakce 1* a *Abstrakce 2* kresba nepředcházela, tyto návrhy byly vytvořeny přímo digitálně.

Obrázek č. 17: Kresba návrhu - tužka

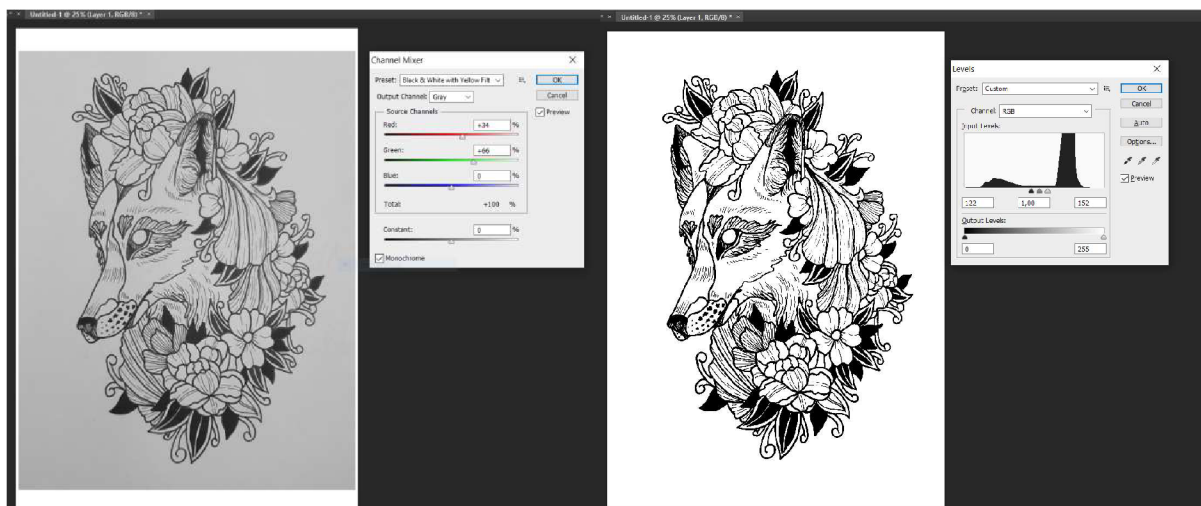

Obrázek č. 18: Kresba návrhu - fix

Obrázek č. 19: Kresba návrhu - tuš

Poslední fází byla digitální úprava v programu Adobe Photoshop. Nakreslený návrh byl vyfocen a přenesen do programu. Fotografie byla oříznuta a převedena do černobílé podoby. Dále byly některé prvky a detaily návrhu doplněny digitálně. V případě černobílých návrhů byl tento bod procesu finálním. U barevných návrhů navíc následoval proces vybarvování, stínování apod., čímž i tyto návrhy dosáhly své konečné podoby.

Obrázek č. 20: Digitální úprava 1

Obrázek č. 21: Digitální úprava 2

Obrázek č. 22: Digitální úprava - barvy

2.2 Popis návrhů

Pro návrhy byly zvoleny především motivy florální, figurální, abstraktní a motivy zvířat. Styly či motivy jsou zde různě kombinovány. Tyto styly a motivy byly zvoleny proto, že jsou v dnešní době populární, ale také z důvodu vlastních osobních preferencí.

Návrhy č. 1 – 4 jsou zhotoveny ve stylu old school. Zvolila jsem především tradiční motivy tohoto stylu (šelma, had, květiny apod.) a rovněž jsem se inspirovala tradičním zpracováním motivů. Návrh *Liška 1* je zhotoven ve stylu neotraditional, jehož charakteristickým rysem je mj. využití většího množství barevných odstínů. Návrhy č. 6 – 14 nelze přímo zařadit do konkrétního tetovacího stylu jako zmíněné návrhy předchozí. Tyto designy jsou pouze volně inspirovány konkrétními tetovacími styly (prvky stylů linework, dotwork nebo blackwork). Návrhy č. 15 – 18 jsou florálními motivy v kombinaci s geometrickými tvary. V tomto případě se jedná především o vlivy stylů linework a dotwork (*Květiny 2*). Návrhy č. 17 – 20 jsou abstrakcemi.

Závěr

Tetování je jedním z nejstarších způsobů zdobení lidského těla, jehož původ sahá až do pravěku. Za dobu své existence prošel tento fenomén značným vývojem – nejprve fungoval jako forma léčby a prevence různých onemocnění, jako symbol společenského statusu, plnil funkci rituální a magickou, ale také byl nedobrovolným stigmatem otroků a zajatců. Svá těla zdobila tetováním různá společenství napříč celým světem. Tetování také působí jako důležitý prvek komunikační funkce v rámci subkultur.

Pojetí tetování se změnilo. Od tuctových katalogových motivů se přistoupilo k originálním autorským tetováním. Změnily se i funkce tetování – od funkcí kolektivních se přešlo především k funkcím individualizačním a estetickým. Jak vzešlo z výzkumu, na tetování již většinou není nahlíženo jako na nežádoucí společenský jev a předsudky k tetovaným lidem postupně mizí. Je vnímáno především jako forma sebevyjádření, projev estetického citění a pro tatéry je uměleckou činností. Tetování je bezesporu jedním z druhů vizuálního umění.

Tato práce představila čtenáři tento populární fenomén, který do dnešní společnosti neodmyslitelně patří. Cílem bylo rovněž poukázat na to, že tetování není pouhý trend dnešní doby, ale jedná se o jev s rozsáhlou a zajímavou historií. Čtenář byl seznámen s vývojem a historií tetování, jeho podobami a fungováním v různých kulturách a subkulturách, byly zde popsány základní funkce tetování a charakterizovány metody a styly tetování. V praktické části bylo provedeno výzkumné dotazníkové šetření, které se pokusilo zmapovat názor české společnosti na tetování. Výzkum také zjišťoval, jaká existuje motivace k pořízení si tetování, jaké jsou dnes nejoblíbenější styly, techniky a motivy tetování a nakonec zda lidé vnímají tetování jako umění. Do výzkumu byly zahrnuty i rozhovory s tatéry za účelem obohacení výzkumu o názory profesionálů. Praktickým výstupem byla realizace autorského portfolia návrhů tetování.

Seznam literatury

- RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3286-5.
- FERGUSON, Henry a Lynn PROCTER. *Umění tetování*. Praha: Rebo, c1998, s. 10. ISBN 80-7234-028-X.
- GIBSON, Clare. *Symboly a jejich významy: Klíč k výkladu motivů a znaků v umění*. Praha: Slovart, 2010, s. 59. ISBN 978-80-7391-370-0.
- ROBLEY, Horatio Gordon. *Maorské tetování*. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, 2008, s. 1-5. ISBN 978-80-903957-1-8.
- VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 168. ISBN 978-80-7380-693-4.
- Ottův slovník naučný: Illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí 26. U-Vusín*. Praha: J. Otto, 1907.
- KULKA, Tomáš. *Umění a kých*. Praha: Torst, 2014. ISBN 978-80-7215-477-7.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

Internetové zdroje

- Ötzi - muž z ledovce. *Südtirol* [online]. [cit. 2021-01-15]. Dostupné z: <https://www.suedtirol.info/cs/toto-je-jizni-tyrolsko/lide/osobnosti-a-charaktery/otzi---muz-z-ledovce>.
- KRUPKA, Jaroslav. Egyptské mumie na sobě měly skrytá tetování. Objev mění pohled na starověk. *Deník.cz* [online]. 6. 12. 2019 [cit. 2021-01-15]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/veda-a-technika/egypt-starovek-mumie-faraon-hrobka-archeologie-objev-gebelein-deir-el-medina.html>.
- KARLÍK, Tomáš. Tetovat se nechal ledový muž i slavní králové. V čem je ta magie? *National Geographic* [online]. 16. 3. 2020 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://www.national-geographic.cz/clanky/tetovat-se-nechal-ledovy-muz-i-slavni-kralove-v-cem-je-ta-magie.html>.
- RYCHLÍK, Martin. Tetování (10. díl): Barbaři, stigma a křesťanství - Evropa v antice a středověku. *Český rozhlas plus* [online]. 27. 2. 2008 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/tetovani-10-dil-barbari-stigma-a-krestanstvi-evropa-v-antice-a-stredoveku-6631805>.
- Historie barevného těla II – Historie tetování. *Malovaný obličej* [online]. 26. 9. 2015 [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://malovanyoblicej.cz/2015/09/26/historie-barevneho-tela-ii-historie-tetovani/>.

KODET, Vojtěch. Tetování a křesťanství (odpověď na otázku). *Vojtěch Kodet* [online]. 15. 2. 2014 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://vojtechkodet.cz/temata/okultismus/tetovani-a-krestanstvi-odpoved-na-otazku>.

Historie tetování. *Woodoo tattoo* [online]. 2008 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <http://www.woodootattoo.cz/historie-tetovani.html>.

Tetovací strojek a jeho historie. *Potetovat.cz: Internetový magazín o tetování* [online]. [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.potetovat.cz/tetovaci-strojek-a-jeho-historie/>.

Maorové: původní polynéští obyvatelé Nového Zélandu aneb Co jste o svalnatých tanečnicích haky nevěděli. *Radynacestu.cz* [online]. 31. 10. 2018 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.radynacestu.cz/magazin/maori/>.

Maorské tetování. *Pain Art* [online]. 10. 7. 2018 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <http://painart.cz/maorske-tetovani/>.

PETRUSEK, Miroslav. Subkultura. *Sociologická encyklopedie: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Subkultura>.

DLOUHÁ, Oxana. *Tetování v ruské kriminální subkultuře* [online]. [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: https://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/1-2013/tetovani_v_ruske_kriminalni_subkulture.pdf.

DLOUHÁ, Oxana. *Tetování v ruské kriminální subkultuře* [online]. [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: https://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/2-2012/tetovani_cl2.pdf.

Mafiánská organizace Yakuza. *Japonsko zajímavosti* [online]. [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: <https://www.japonsko-zajímavosti.cz/mafianska-organizace-yakuza>.

KELLEROVÁ, Křitýna. *Význam tetování v přirozených prostředích výchovy* [online]. Bmo, 2015, s. 21. [cit. 2021-02-16]. Bakalářská diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pedagogických věd. Vedoucí práce Mgr. Kateřina Lojdová, Ph.D. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/xmpck/Vyznam_tetovani_v_prirozenych_prostredich_vychovy__Kellerova_Kristyna.pdf.

Tetovací strojek a jeho historie. *Potetovat.cz: Internetový magazín o tetování* [online]. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.potetovat.cz/tetovaci-strojek-a-jeho-historie/>.

Jaké jsou druhy tetovacích strojků? A na co si dát pozor při jejich výběru? *Banger.cz* [online]. 28. 9. 2016 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.banger.cz/jake-jsou-druhy-tetovacich-strojku/>.

Proces tetování, hloubka vpichu, barvy, alergie, bolest. *Tattoo Mija* [online]. 11. 7. 2019 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://www.tattoomija.com/post/proces-tetovani-hloubka-barvy-alergie-bolest>.

Technologie, která se vám dostane pod kůži. *Techmagazín.cz* [online]. 14. 4. 2014 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <http://www.techmagazin.cz/1347>.

Old school. *Homie Tattoo* [online]. 5. 8. 2019 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z:

<https://homietattoo.cz/tattoo-styly/old-school/>.

Polynéské a Maori tetování. *Black House Tattoo* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z:

<https://www.blackhousetattoo.cz/polyneske-maori-tetovani>.

Oriental. *Homie Tattoo* [online]. 5. 8. 2019 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z:

<https://homietattoo.cz/tattoo-styly/oriental/>.

Neo-Traditional tetování. *Black House Tattoo* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z:

<https://www.blackhousetattoo.cz/neo-traditional-tetovani>.

Biomechanické tetování. *Black House Tattoo* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z:

<https://www.blackhousetattoo.cz/biomechanicke-tetovani>.

Realism. *Homie Tattoo* [online]. 5. 8. 2019 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z:

<https://homietattoo.cz/tattoo-styly/realism/>.

Akvarelové tetování. *Black House Tattoo* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z:

<https://www.blackhousetattoo.cz/akvarelove-tetovani>.

Minimalistické tetování. *Black House Tattoo* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z:

<https://www.blackhousetattoo.cz/minimalisticke-tetovani>.

Abstraktní tetování. *Black House Tattoo* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z:

<https://www.blackhousetattoo.cz/abstraktni-tetovani>.

Seznam zobrazení

Obrázek č. 1/ *Tetování muže z rané doby bronzové* [online]. Dostupné z:

<https://anthropology.net/2009/07/21/otzi-icemans-tattoos-were-born-in-fire/>.

Obrázek č. 2/ *Umístění jeho tetování* [online]. Dostupné z: <https://imgur.com/gallery/bmVbL>.

Obrázek č. 3/ *Tetování muže z Pazyryku* [online]. Dostupné z: <https://www.ancient-origins.net/ancient-places-asia/stunning-ancient-tattoos-pazyryk-nomads-002267>.

Obrázek č. 4/ *Legendární tatér Charlie Wagner tetuje ženu, rok 1920* [online]. Dostupné z:

<https://www.dailymail.co.uk/femail/article-2270600/History-womens-tattoos-From-Native-Americans-cancer-victims-tatts-instead-breast-reconstruction.htm>.

Obrázek č. 5/ *Maorský muž* [online]. Dostupné z: https://www.wikiwand.com/en/T%C4%81_moko.

Obrázek č. 6/ *Maorská žena* [online]. Dostupné z: https://www.wikiwand.com/en/T%C4%81_moko.

Obrázek č. 7/ *Klasické námořnické motivy* [online]. Dostupné z:

<https://cz.pinterest.com/pin/107242034867447937/>.

Obrázek č. 8/ *Old school tetování* [online]. Dostupné z: <https://www.minhatatuagem.com/tatuagem-old-school/>.

Obrázek č. 9/ *Tribal tetování* [online]. Dostupné z: <https://www.toptrendsguide.com/tribal-tattoos-for-men/>.

Obrázek č. 10/ *Asijské tetování* [online]. Dostupné z: <https://www.tattoodo.com/p/195499>.

Obrázek č. 11/ *Neotraditional tetování* [online]. Dostupné z: <https://www.tattoolife.com/%C2%ADisnard-barbosa-neo-traditional-and-twisted-realistic/>.

Obrázek č. 12/ *Biomechanické tetování* [online]. Dostupné z: <https://tattoo-ideas.com/arm-bio/>.

Obrázek č. 13/ *Realistické tetování* [online]. Dostupné z: <https://www.inkedmag.com/tattoos-3/the-astonishing-black-and-grey-realism-work-of-yz-asencio>.

Obrázek č. 14/ *Akvarelové tetování* [online]. Dostupné z: <https://archziner.com/lifestyle/tattoos/watercolor-tattoo-examples/>.

Obrázek č. 15/ *Minimalistické tetování* [online]. Dostupné z: <https://www.gofeminin.de/mode-beauty/album1315596/tattoo-trends-0.html#p2>.

Obrázek č. 16/ *Abstraktní tetování* [online]. Dostupné z: <https://tattoogrid.net/abstract-black-tattoo/>.

Obrázek č. 17/ *Kresba návrhu – tužka*. Dostupné z: vlastní zpracování.

Obrázek č. 18/ *Kresba návrhu – fix*. Dostupné z: vlastní zpracování.

Obrázek č. 19/ *Kresba návrhu – tuš*. Dostupné z: vlastní zpracování.

Obrázek č. 20/ *Digitální úprava 1*. Dostupné z: vlastní zpracování.

Obrázek č. 21/ *Digitální úprava 2*. Dostupné z: vlastní zpracování.

Obrázek č. 22/ *Digitální úprava - barvy*. Dostupné z: vlastní zpracování.

Graf č. 1 – 22/ Dostupné z: vlastní zpracování.

Tabulka č. 1/ Dostupné z: vlastní zpracování.

Přílohy

Příloha A – portfolio autorských návrhů

Příloha A – portfolio autorských návrhů

Návrh č. 1: Panter 1

Návrh č. 2: Panter 2

Návrh č. 3: Vrána

Návrh č. 4: Had

Návrh č. 5: Liška 1

Návrh č. 6: Vlk

Návrh č. 7: Tvář 1

Návrh č. 8: Tvář 2

Návrh č. 9: Jelen

Návrh č. 10: Kočka

Návrh č. 11: Myš

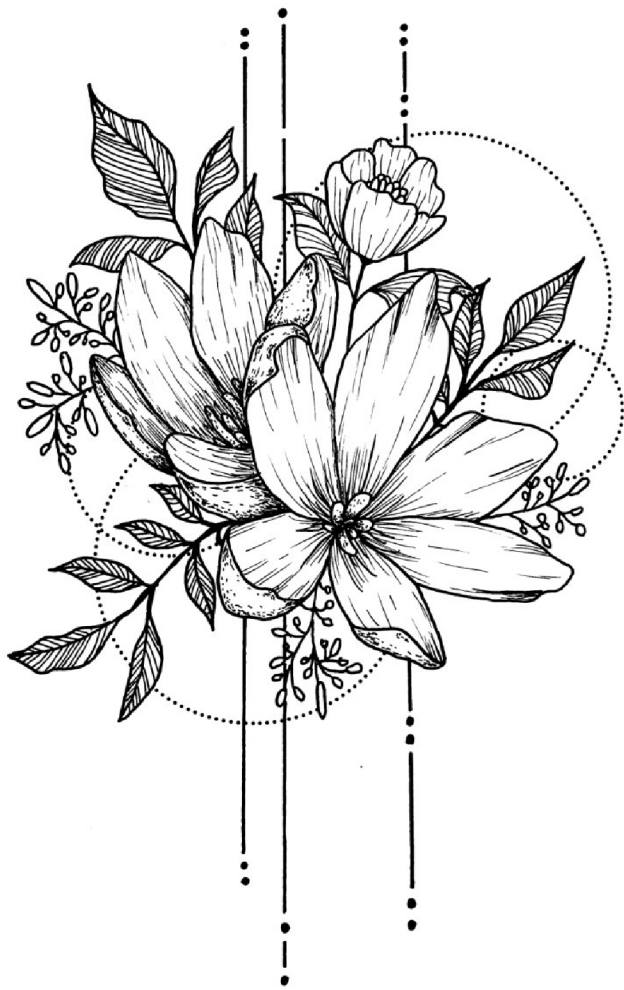
Návrh č. 12: Liška 2

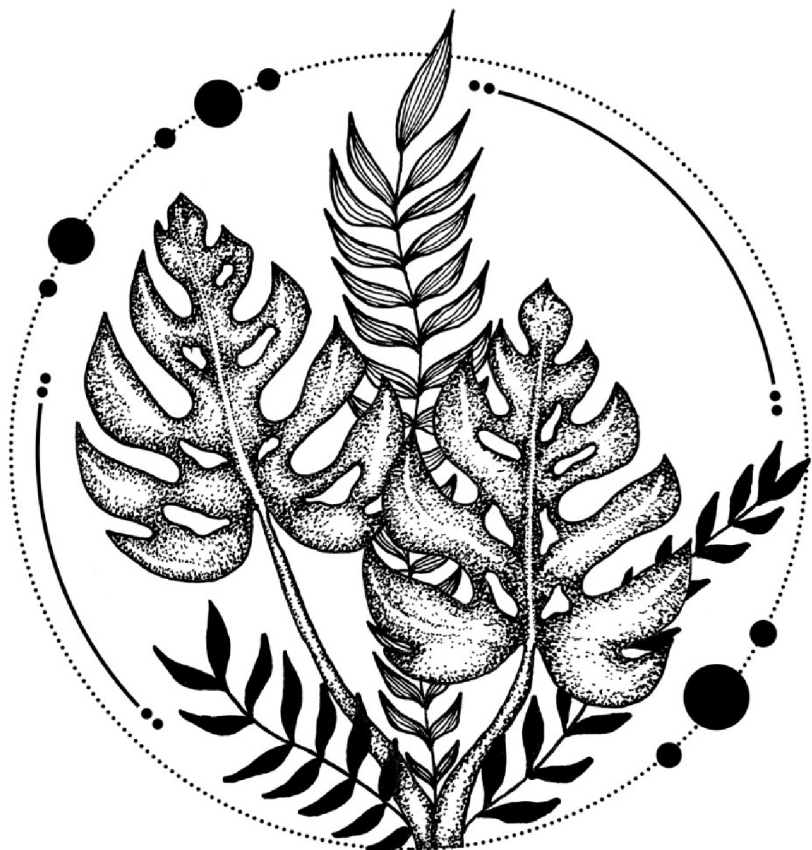
Návrh č. 13: Orel

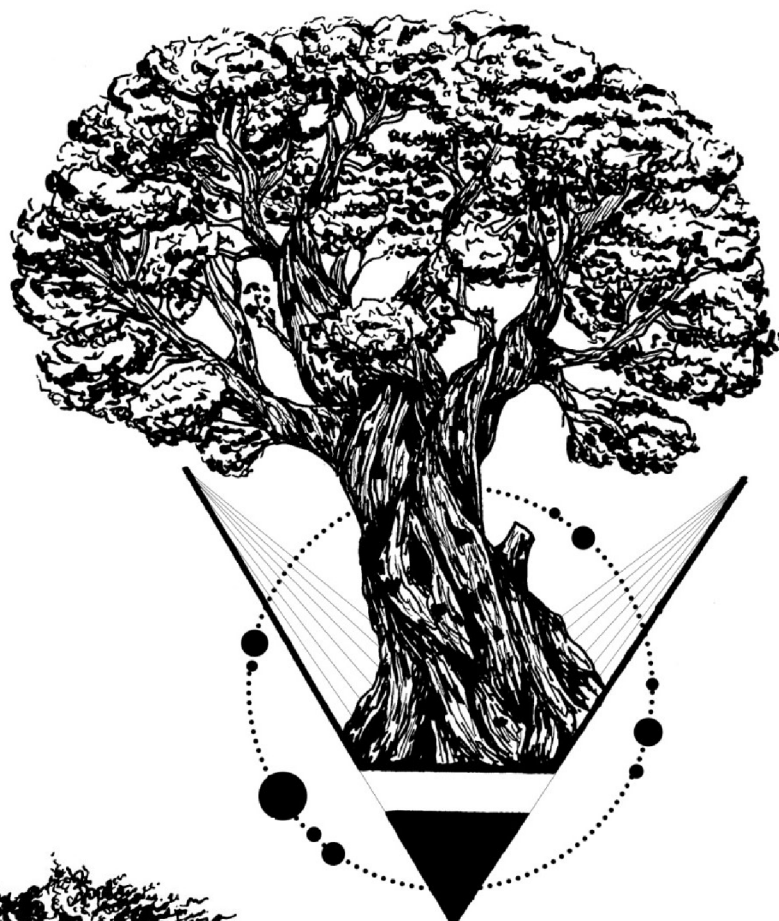
Návrh č. 14: Sova

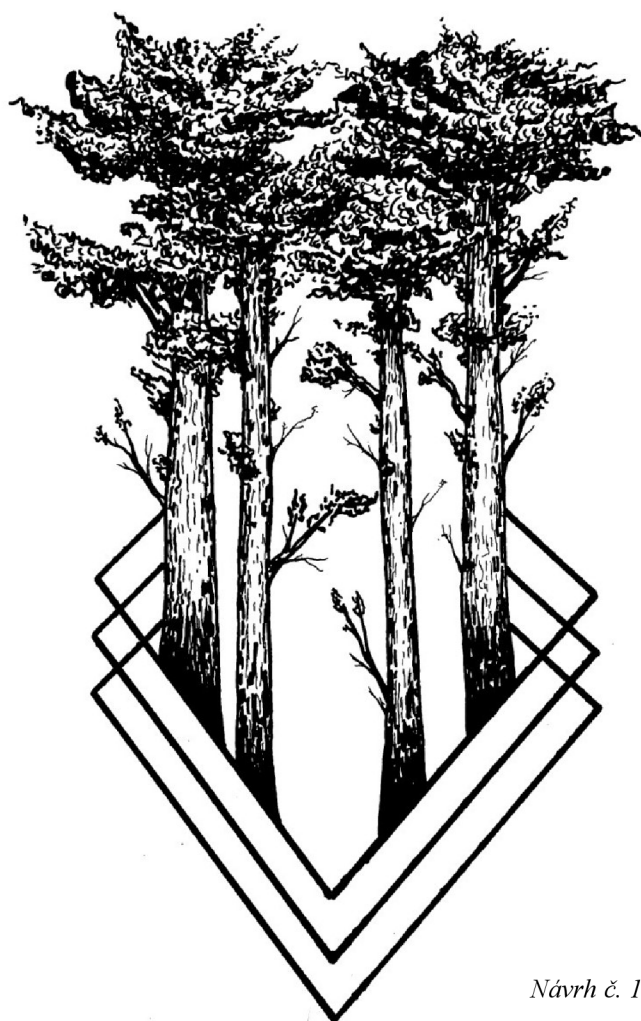
Návrh č. 15: Květiny 1

Návrh č. 16: Květiny 2

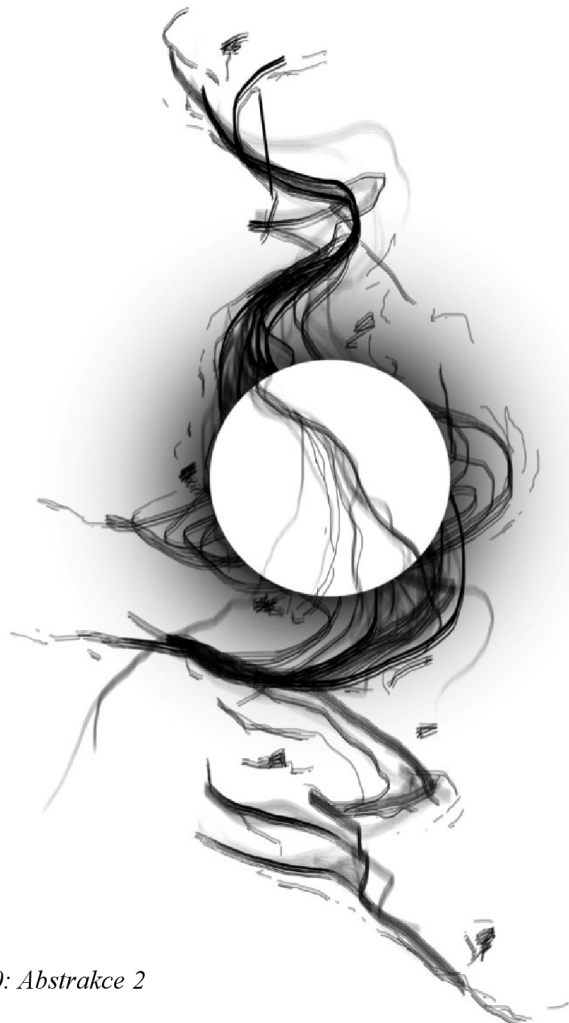
Návrh č. 17: Strom

Návrh č. 18: Borovice

Návrh č. 19: Abstrakce 5

Návrh č. 20: Abstrakce 2